

שמזועה פזובה

חודש תשרי

תשפ"ז | גליון א

♦
ראש השנה

ראש השנה

שימי ראש השנה הינם ימים טובים כשאר ימים טובים, ועל כן יש בהם מצות שמחת יום-טוב, והן מחמת ראש השנה עצמו, שהרי יום זה הוא יום המלכת המלך, וכמו שאמר הקב"ה 'אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם', ובוודאי ראוי שמחה זו להיעשות מתוך כבוד ראש ורצינות. ובוודאי שאסור לזלזל חלילה בהרגשה זו של חרדת הדין, 'כי הוא נורא ואיום', ואנו צריכים ביום הזה לעמול לבקש ולהתחנן שייגזר גזר דינו לטובה, ונהיה ראויים לחיות ולהיות עבדי המלך, כפי שאמר הנביא 'כי חדות ה' היא מעוזכם'.

בראש השנה מקבלים עול מלכות שמים, וצריך להיות בשמחה (לשון השפ"א להלן). וזה לשון **הרא"ש** בסוף מסכת ראש השנה בשם הירושלמי (ראש השנה פרק א הלכה ג), והובאו דבריו בטור (או"ח סוף סימן תקפג), כתיב "כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו" (דברים ד, ז), אין אומה כאומה זו שיודעת אופיה של אלוקים! בנוהג שבעולם, מי שיש לו דין לובש שחורים וכו', אבל ישראל - לובשים לבנים ואוכלים ושותים ושמחים בראש השנה, לפי שיודעים שהקב"ה מטה את דינם לכף זכות וכו'.

והיות וראש השנה נברא העולם מחדש, אין שמחה גדולה מזו! וכלשון **אדמו"ר הזקן** נ"ע (תניא סוף פרק לג): וזהו שכתוב **ישמח ישראל בעשיו** (תהלים קמט, ב), פירוש, שכל מי שהוא מזרע ישראל יש לו לשמוח בשמחת ה', אשר שש ושמח בדירתו בתחתונים, שהם בחינת עשיה גשמית ממש. וזהו שכתוב **בעשיו** לשון רבים, שהוא עולם הזה הגשמי המלא קלפות וסטרא אחרא, שנקרא רשות הרבים וטורי דפרודא, ואתהפכן לנהורא, ונעשים רשות היחיד ליחודו יתברך...

פעם שאל הרה"ק **רבי נחמן מברסלב** זי"ע לאחד אם בכה בראש השנה. ואמר אז, שעיקר הבכיה כשהוא מחמת שמחה, וגילה אז ענין הנפלא **בשמך יגילון כל היום** (תהלים פט, יז), שהוא ראשי תיבות בכיה (חיי מוהר"ן דך ו).

ואלו הם דבריו הנוקבים של **החתם סופר** (דרשות ח"ב דף שנו סע"א-ע"ב): נקדים דברי עזרה **ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו**

מוטלת על כל אחד ואחד העבודה להוציא לאור עולם את השמחה השוכנת עמוק עמוק בלב. ובאמת אין שמחה זו סותרת את הדאגה והחרדה, כי בלב של כל אדם יש עומק לפנים מעומק והוא יכול להכיל שתי הרגשות סותרות אלה.

כמ"ש הרה"ק הרבי **ר' בונים מפרשיסחא** זי"ע (מכתב לראש השנה), כי "השמחה והדאגה מסותרת בפחד". בראש השנה, על אף היותו יום המשפט, חבויה בו שמחה.

'בשמך יגילון כל היום'

סיפר כ"ק **האדמו"ר מטאלנא** שליט"א ששמע מה' **בית ישראל** זצ"ל, שפעם אחת כשנכנס זקינו הרה"ק **ה'שפת אמת** לשולחן הטהור בליל ראש השנה, ראה בת-שחוק מרחפת על פני היושבים, וברגע כמימרא הבין שהרה"ק **רבי אברהם מפוריטוב** זי"ע, נכד **היהודי הקדוש** זי"ע, שנמנה על גדולי חסידי **ה'שפת אמת**, והיה מגדולי חריפי צדיקי פולין באותו הדור, והיסב אז לצדו של **השפת אמת** בשולחן הטהור - ידו היתה בענין, שכך היתה דרכו בקודש בשמחה וחדווה רבה, ואמר לו **השפת אמת** 'ראש השנה אויך?!' - היינו וכי גם ראש השנה הוא זמן ראוי לומר דבר צחות? נענה **הרה"ק מפוריטוב** ואמר: הרי זו סוגיה מפורשת בגמרא והלכה פסוקה בשולחן ערוך, שאמרו בגמרא (סנהדרין כט, א) 'מנה לי בידך, אמר לו הן, למחר אמר לו תנה לי, אמר לו משטה אני בך, פטור'. וכן נפסק להלכה (רמב"ם פ"ו מטוען ה"ו, ובשו"ע חו"מ סימן פא ס"א), ואם נאמר שבראש השנה אסור לומר דבר צחות, היה צריך המחבר לפסוק שדין זה של 'כול לומר משטה הייתי', לא נאמר בראש השנה, והאומר לחבירו בראש השנה 'משטה הייתי בך', אינו נאמן, כי בראש השנה אין אדם משטה בחבירו, ומדלא כתב כן המחבר, מוכח להדיא שאפילו בראש השנה נאמן אדם לומר לחבירו 'משטה הייתי בך'. כששמע זאת **ה'שפת אמת** נחה דעתו בקורת רוח, ובאמת אמרו שבשנה זו היו אמרי קדשו בראש השנה נסובים יותר במידת השמחה. המורם מכל האמור הוא,

פנינים יקרים

ראש לכל השנה

כתב **המהר"ל מפראג** ב"חידושי אגדות" על מסכת ראש השנה, וזה לשונו: "כי ראש השנה הוא דומה לראש לגמרי, לפי ששם הנשמה, וכן תשרי הוא ראש לכל השנה - ונקרא ראש... ודבר זה אמת למשכיל מאוד איך תשרי הוא הראש, כי שם ישכון הנשמה ומקבל מן האלקית, וכן חודש זה מקבל מן הש"י הקדושה". ובהמשך שם: "אמנם ראש השנה אינו מן הרגלים, רק הוא כמו הראש לכל השנה":

'כי חדות ה' היא מעוזכם'

ענין נעלה מוצאים אנו בפסוקים בנחמיה (ח, ט-יב), על ימי ראש השנה שעברו על שבי גולת בבל בראשות עזרא ונחמיה, שעזרא הסופר והלוויים השקיטו את העם ... והוסיפו לומר שאדרבה, מצוה גדולה היא לשמוח שמחה גדולה - כלשון הפסוק "כי חדות ה' היא מעוזכם". רבים וטובים ישבו אפוא על מדוכה זו ודנו בה, איך מתיישבים שני הדברים כאחד, מצד אחד - האימה והיראה מפני יום הדין, ומאידך הוראת עזרא הסופר לבני ישראל בענין השמחה. וביותר הדבר צריך עיון: אדם היודע מרת נפשו כמה עיוות וכמה קלקל במשך כל השנה כולה, ויודע שעל הכל יבוא האלוקים במשפט, ושהכל גלוי וידוע לפניו - איך הוא יכול להכניס שמחה בלב. אלא הנה אמרו חז"ל (ע"ז ג, א) 'אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו', ועוד אמרו (ברכות כה, ב) 'לא ניתנה תורה למלאכי השרת', ואם הלכה פסוקה היא בישראל שצריך להיות בשמחה ביום הזה, מדין היום-טוב שבו, על כרחך שמן השמים נותנים לכל יהודי במתנה כוחות והארות של שמחה גדולה, אלא ששמחה זו מכוסה מתחת לכמה וכמה כיסויים של דאגות וחרדות, על כן

עושין בשמחה. וכפי השמחה בראש השנה בקבלת מלכותו ית"ש כן מתקיים כל ימי השנה".

כלומר, בראש השנה נברא האדם וביום ההוא נקבע החלק האלוקי שבו, ועל דבר זה צריך לשמוח. בשבועות שמחים אנו על מתן תורה, ובראש השנה שמחים אנו על מתן חלק אלוה-ממלך... והיא היא חדוות ה' - השמחה על חלק האלוקות המיוחד לנפשות בני ישראל!!! ראש השנה הוא זמן "מתן הנקודה הפנימית באדם", ביום קדוש זה זכה האדם ל"ויפח באפיו נשמת חיים" מאלקותו יתברך, ודבר זה מתחדש מדי שנה בשנה.

קדושת היום ע"י ריעות ואחדות

אי' בבית אהרן (קארלין) בליל ראש השנה, אמר כי א"א לקבל יום הקדוש הזה רק ע"י ריעות, כאמור יום תרועה" יהיה לכם, כי אי אפשר לקבלו רק ע"י אחדות וריעות וזהו דכתיב באחד לחודש השביעי לרמז כי הכל הוא ע"י אחדות, וזהו דכתיב ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד, כי בוודאי באחדותו אין לספק ח"ו ואצ"ל רק לרמז כי הכל הוא ע"י אחדות, וד"ל, ואמר רק בשמחה ובשישוב הדעת, כי ע"י שמחה המוח מזוכך ועיקר התשובה ע"י מוח זך.

והיה אומר מרן **האמרי אמת מגור זי"ע**, ראש השנה הוא החג היחיד בשנה שגם בני ארץ ישראל נוהגים אותו שני ימים. והטעם לזה הוא, מפני שרצו חכמים שלפחות יום טוב אחד בשנה יהיו כל היהודים שבכל העולם כולו שווים בו...

סימנא מילתא

בספר **"אמרי פינחס"** מאת (הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע - אהרן תפא), הובא בזה הלשון: "ראש השנה הוא הגליפה (=חותמת וצורה) של כל השנה, ואמר **רבי שמעריל ז"ל** (=תלמידו של הרה"ק מקאריץ זי"ע): כמו שאדם נוהג בראש השנה - כך יתנהג עמו כל השנה. ואמר, שלכך אין אוכלין דברים חמוצים בראש השנה (ע"י מגן אברהם ריש ס' תפא), שלא יצטרך לעקם פיו - ונעשה מזה גליפה על כל השנה. ולכן לא רצה לומר (=דברי כיבושין) כלל לפני התקיעות, שמא חס ושלוש יצא מפיו דבר שאינו הגון, והוא מורא גדול ביום כזה - שהוא נעשה רושם על כל השנה. ולכן אין לאדם בראש השנה כי אם לבלות כל היום בתורה ובתפילה, גם אחרי הסעודה".

וב'**שפת אמת'** (ר"ה תרל"ה) אי' שראש השנה נמנה על מועדי ישראל, ומבאר זאת: "בכסה ליום חגיגנו. כי ראש השנה בין המועדות; כי לבני ישראל הוא שמחה שלטובתנו נתן השי"ת ימי תשובה ומשפט בכל ראש השנה, להתנקות בעולם הזה מכל חטא. ואמת שבני ישראל בטוחין שיצאו זכאין וגמר השמחה הוא ניכר בסוכות".

לכן צריך כל אדם בבואו ליום הגדול הזה להגביר את רגש השמחה שבקרבו, על עצם מתנת החיים שיש לו, שהיא המתנה הגדולה ביותר, כמו שאמרו בגמרא (קידושין פ, ב) 'מה יתאונן אדם, דיו חיים שנתתי לו'. ורק על הזכות הזו, שהוא, הקטן בתורה והדל במעשים, יכול להשתתף בהמלכת המלוכה ביום הזה, ולקרוא 'המלך' בקול גדול, ולקיים את מצות היום בתקיעת שופר - על כך לבד ראוי לו לשמוח עד בלי די. וכאשר יתבונן האדם בכל זה, יוכל להגביר את רגש השמחה שבקרבו, יחד עם הרגשת החרדה והיראה ממלך המשפט היודע עד כמה הרבה לחטוא ולפשוע.

ומהרה"ק בעל **'הישמח ישראל'** מאלכסנדר זי"ע אי' שידוע שדרכו של היצה"ר להעציב ולהשפיל את האדם אפילו בימים הנוראים, באמרו איך יערב לבך להרים ראש ולמלא מילי קדם מלכא עילאה, הלא אינך מרגיש שום הארה והתעוררות דקדושה, וכוונתו להפילו ביאוש ועצבות, וכך הוא נלכד ברשתו. וממשיך וכותב שעל זה אמר שלמה המלך ע"ה (קהלת ט, י) כל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך עשה, "היינו אף בכח החיצון, עד שיתעורר אור הפנימיות". ו"מוטבע ומושרש בנפשות ישראל אהבת ה', כי נשמת ישראל נחצבת מתחת כסא כבודו, אלא שעל ידי החטאים האהבה נסתרת, וצריך כל אחד ואחד להביאה מההעלם אל הגילוי, ועל ידי התעוררות כוח החיצון יערה עליו רוח ממרום כפי יגיעתו והכנתו", עכ"ל. שוב אנו מוצאים כאן את מערכת הענוה וההכרה בשפלות עצמו, לצד ההתחזקות והידיעה כי הקב"ה מחכה לתפילת כל אחד ואחד.

והוסיף **'השפת אמת'** במק"א (תרס"א), בעניין השמחה שיש בראש השנה, וכותב כי "הנביא צוה לשמוח בר"ה אכלו משמנים כו' חדות ה' היא מעוזכם. עיקר העוז לבני ישראל לשמוח בחלק אלקות המיוחד לנפשות בני ישראל. ובראש השנה מתחדש זה הכח שבו נברא האדם ויפח באפיו נשמת חיים. ובראש השנה מקבלים מלכות שמים. וצריך להיות בשמחה כמ"ש כל [מצוה] שקיבלו עליהם בשמחה עדיין

ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי-קדוש היום לאדנינו ואל-תעצבו כי-חדות ה' היא מעוזכם (נחמיה ח, ט-י), יש לדקדק, מאי כי קדוש היום לאדוננו, היה לו לומר כי קדוש היום לנו, כי יום ראש השנה היה, ומאי **כי-חדות ה' היא מעוזכם**? אבל העניין, כי יום ראש השנה, הגם כי הוא יום נורא - יום דין ומשפט על כל יצורי תבל, מכל מקום אינו יום עצבון, ואדרבה! דוקא בחדות לב של תשובה ואהבה ודבקות ובכיה של שמחה, **היטיבו נגן בתרועה** (תהלים לג, ג), בשמך גילון כל היום (שם פט, יז) ראשי תיבות בכיה, אבל עצבות ושברון לא יזכר ולא יפקד, כי היא מסטרא דקליפה וסטרא דדינא, ואין לעורר דין ביום ההוא עכ"ל.

הרה"ק ר' **אהרן הגדול מקרלין** זי"ע פעם אמר (בית אהרן לראש השנה, ד"ה בליל ר"ה, דף קלא ע"ד): אי אפשר לקבל יום הקדוש הזה [וכו'] רק בשמחה ובשישוב הדעת, כי על ידי שמחה המוח מזוכך, ועיקר התשובה על ידי מוח זך.

הרה"ק ר' **משה מקו'ניץ** זי"ע אמר (דעת משה, אלול, ד"ה איתא, דף קמד): הגם שהוא יום הדין, מכל מקום נמשך ממנו קדושה וטהרה על כל השנה - באשר שהוא ראשית וכללות השנה. והגם שהוא יום הדין, מכל מקום יום קדוש וטהור הוא, ובוודאי יש בו שמחה גם כן. וזכורני כד הוינא טליא [כשהייתי נער], הייתי תמיד מתמה עצמי על כבוד הרה"ק אאמו"ר [בעמח"ס עבודת ישראל] זצלה"ה, שבראש השנה היה שמח למאוד! ולכאורה ביום ההוא לשמחה מה זו עושה!? אמנם הוא הדבר אשר דיברנו, מחמת שהוא ראשית השנה, יורד קדושה וטהרה וכל טוב לכל ימי השנה. והטעים הרה"ק **רבי ישראל מרדכי מראחמסטריווקא** זי"ע לפי שהוא סימן יפה לכל השנה.

והרה"ק ר' **לייבל אייגר** מלובלין זי"ע כותב (תורת אמת, ר"ה תרכו, ד"ה מה, דף ה): מה שלא נאמר בתורה שום ציווי על עונג ושמחה בימים האלו, ובמדרש (קהלת רבה ט, א) איתא שבימים אלו בת קול אומרת **לך אכל בשמחה** וכו' (שם, ז). יש לומר העניין, כי העיקר בימים האלו הוא הבטחות [מידת הבטחון] בו יתברך, שבוודאי הוא צופה ומביט לטובתנו, וכמה שיש בנפש בטוחות [בטחון] זה, כן יוכל להתענג בטוב לב, וזה ענין ה'בת קול' השופע בלב ההוא. ולזה אין שייך שיהיה על זה מאמר מפורש על השמחה והעונג, כי הוא דבר הבא לפי בטוחות הלב [דרגת הבטחון] של כל אחד ואחד, (וזה נקרא 'בת קול', שהיינו קול הנולד מקול האדם).

עולם ויקבלו עליהם מלכותו יתברך. והנה אנחנו מקבלים ע"ע בזה היום גודל מלכותו בעומק הלב ע"י שופר וע"י פסוקי מלכיות זכרונות שופרות ויש לנו חשק גדול שיהיה ניכר מלכותו יתברך לעיני כל. לכן אוכלים תפוח מתוק בדבש לעורר בלבנו הרצון עד סוף המעשה. וגם ע"י יתעורר גם למעלה כן כביכול. ועוד מתוק אותיות תקום היינו להקים שכינתא מעפרא וזהו עיקר תפלת ר"ה כגון ובכן תן פחדך וכו'. **דב"ש** נוטריקון "דוד" בת "שבע בחי' מלכות" שמים והבן:

רמז בתהלים ובתורה לאכילת דבש בראש השנה

בספר **הרוקח** (הלכות ראש השנה סימן רא) ...וסיים מזמור הרנינו 'ויאכילהו מחלב חטה ומצור דבש אשביעך', רמז לאכילת דבש בליל ראש השנה כדי שתהא לו השנה מתוקה, דסימנא מלתא הוא כדאמר בפרק א' דזכריות ובפרק בתרא דהוריות אמר אביי יהא רגיל איניש ליכול בריש שתא קרא וכו'. בתורה רמזו וימתקו המים שם שם לו חק ומשפט.

שנעשה ביום המחרת ע"י התקיעה בשופר ויתהפך מדה"ד למדה"ר.

'תפוח בדבש' - בספר אזור אליהו (להרה"ק ר' אליהו מויסקיט, מתלמידי הרבי מקאצק) **וז"ל:** בש"ע (סי' תקפ"ג) ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש. הענין בזה כתיב (שה"ש ז') תחת התפוח עוררתיך כי התפוח מורה על ראשית הרצון כמ"ש (שה"ש א') רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני וכן (שם) כתפוח בעצי היער בצלו חמדתי. ודב"ש מורה על סוף המעשה כי דבש הוא מין האחרון בשבעת המינים נגד בחי' מלכות. והנה העיקר הוא בר"ה להביא רצונו יתברך שירצה במלוכה כי כל עיקר בריאת העולם ה' ע"י שרצה להיות מלך על עם נפרד בעלי גבול. והנה בזה היום זכרון ליום ראשון אנו ממשיכין רצונו יתברך שיהיה לו תענוג מבה"ע. והנה הראשית היה כשעלה ברצונו יתברך והיה לו כביכול חשק לברוא העולם עד סוף ההשתלשלות בחי' מלכות שיהיה

"והסביר ענין ראש השנה, כמו שאדם רוצה לבנות בית - אזי הוא מצייר תחילה על הטבלא צורת הבית עם חדריו וכו', ועל דרך זה הוא הבנין. כך הוא רשימו של ראש השנה על כל השנה". עכ"ל ק:

ביאור נפלא בענין הסימנים שבלייל ראש השנה, ביאר כ"ק האדמו"ר מצאנו שליט"א, נראה לבאר ענין אכילת הסימנים בליל ר"ה, דהנה ענין תקיעת שופר מכוסה היא, אף שנתבארו בפנימיות ענין מצוה זו ענינים וטעמים רבים, מ"מ אנן בעינינו אין אנו יודעים כלל, אלא דיש בזה אות וסימן הוא בין ישראל לאביהם שבשמים, שזה כמו סימן מוסכם שבעשייתם סימן זה נתעורר מדה"ר עליהם ועומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, ואין אחרים מבינים בענין מצוה זו, וכסימן שעשו דוד ויהונתן ביניהם (שמו"א פרק כ) במעשה החיצים, והנערים אשר עמם לא הבינו מאומה מהנעשה ביניהם. וזאת בקשתנו באכילת הסימנים, לבקש מהבוכ"ע שכמו שכעת אנו אוכלים 'סימנים' כן יתקבלו הסימנים

יקרה מפנינים

כפשוטה ממש. ומן הבהמה עצמה לוקח הקרן בלבד, שחשיבותו פחותה, לא רק מחשיבות הבהמה ששנעשה מאכל אדם, אלא גם מחשיבות העור של הבהמה שעושים ממנו לבוש, שלכן אינו מקבל טומאה, שבזה מודגשת מעלתו של יהודי שגם מקרן של בהמה דבר פחות ביותר, עושה "שופר" שעל ידו ממליך את הקב"ה.

.....

מעלת ברכת 'לשנה טובה' איש לרעהו

הרה"ק ה'צמח צדק' מליובאוויטש זי"ע אמר בראש השנה, הרי יש ב' מלאכי השרת המלווים לו לאדם, וכששומעים איך שמאחלים זה לזה, לשנה טובה תיכתב ותחתם וכו' בטוהר לב, הם עולים למעלה כמליצי יושר להפציר לשנה טובה. הרה"ק מלובלין זי"ע אמר לבאר את הפסוק (תהלים מז, ו) עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, שביאור הפסוק הוא כך עלה אלקים - מידת הדין

ברכות דף מ' עמוד ב' שהברכה הראשונה בתפילת שמונה עשרה "אלקי אברהם הוי כמו מלכות, דאברהם אבינו המליך הקב"ה על כל העולם שהודיע מלכותו". והגיב על כך כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש "כח זה להמליך את הקב"ה ניתן לכל אחד ואחד מישראל בהתחלת השנה, כמארז"ל "אמר הקב"ה... אמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושופרות... כדי שתמליכוני עליכם ... ובמה בשופר". וגם בענין זה מודגשת גודל מעלתו של ישראל, שהקב"ה מבקש מכל אחד ואחד מישראל ש"תמליכוני עליכם". היינו, שמלכותו של הקב"ה נעשית על ידי ישראל דוקא. ומודגש גם בהמשך המאמר "ובמה בשופר", שפעולתו של יהודי להמליך את הקב"ה היא לא על ידי אמירת חידוש עמוק בתורה, אלא על ידי מעשה פשוט דתקיעת שופר, ולא סתם מעשה פשוט, אלא מעשה פשוט שקשור עם קרן של בהמה, בהמה ממש, לא נפש הבהמית שבאדם, אלא בהמה

במאור ושמש (רמזי ראש השנה ד"ה ואמרו). עיקר מטרת יום ראש השנה הוא להמליך את הקב"ה... ואשרי מי שהוא זוכה לקדש ולטהר עצמו ומחשבותיו ולהכין עצמו לקראת אלקינו בכל המ"ח שעות שבראש השנה, שבזה ימשוך קדושה ודביקות השם על כל השנה שיוכל להיות דבוק בנועם השם כל היום, וכל חלק מחלקי השעות שבר"ה יתנו עזר וסעד לכל יום מימי השנה להמליך הבורא ברוך הוא. וזהו הפירוש אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם, שהכוונה שתאמרו המלכויות בראש השנה בכל לבכם שעל ידי זה תמליכו את השם ברוך הוא כל השנה ברוב עוז ואל יוכל נרגן המפריד להבדיל בינינו לבוראינו אף נהיה דבוקים באורו בלי מסך המבדיל.

בפעם האחרונה שביקר הגאון הצדיק המקובל רבי מרדכי אליהו בהיכל הקודש ביום שני פרשת לך לך ו' מרחשון תשנ"ב הוא הביא את דברי התוספות במסכת

ובשם הרי"מ מגוסטנין זצ"ל, על מה שאנחנו אוכלים בר"ה דב"ש כי דב"ש ר"ת 'שימה' דמעתי 'בנאדך' (תהלים נו, ט) עכל"ק. (שיח שרפי קודש - בשם הרי"מ מגוסטנין זצ"ל)

'שנהיה לראש ולא לזנב' - כשהגישו פעם לשולחנו של הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע "ראש של כבש" בליל ראש השנה, בכדי לומר "שנהיה לראש ולא לזנב" (סי' תקפג סעי' ב), פתח ואמר באימה: "דער אייבערשטער זאל העלפען מיר זאלען האבען איין ראש - והיה ה' למלך" (הש"ת יעזור שיהיה לנו "ראש" אחד, והיה ה' למלך על כל הארץ):

מה שאנו אומרים יהי רצון שנהיה לראש ולא לזנב, לכאורה היה צריך לומר שנהיה ראש ולא זנב, ונבין על דרך שאמרו רז"ל (אבות פ"ד מ"ד) הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, וזהו גם כן בקשתנו שנהיה

לראש אפילו לזנב, אבל לא לזנב אפילו ראש והבן (מחותני הרב הקדוש מהר"י מראדוויל ז"ל). (אור יצחק ליקוטים לר"ה דף רכ"ז ע"ב)

'שנפרה ונרבה כדגים' - באמרי נועם (מועדים - לראש השנה): וידג"ו לר"ב בקר"ב האר"ץ [בראשית מח, טז] עולה רא"ש השנ"ה. על כן אוכלין דגים ואומרים 'שנפרה ונרבה כדגים שבים'. גם הוי"ה אלק"י אבותכ"ם יס"ף עליכ"ם (דברים א יא) עולה רא"ש השנ"ה.

אמר הרבי רבי בונם זי"ע בשם הרבי מלובלין נשמתו בגנזי מרומים על מה שפסקו בשולחן ערוך אורח חיים (סימן תקפ"ג ס"ק ב') בשעה שאוכלים הראש כבש לומר 'יהי רצון שנהיה לראש ולא לזנב', היינו התפילה שנזכה להיות תלמידים להצדיק האמת הנקרא ראש. והרב מבקש גם כן שיזכה לתלמידים צדיקים שהם גם כן בבחינת ראש. (רמתים צופים מע' הרבי רבי בונם אבות מה)

'שירבו זכויותינו כרימון' - מנהג ישראל תורה לאכול "רימון" בסעודת החג, ולומר: שירבו זכויותינו כרימון. ובשם מרן האמרי אמת מגור זי"ע א"י: "שירבו" זכויותינו, הוא על דרך שאיתא (חגיגה טו, א) שאם זכה אדם "נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן", אם כן בקשתנו היא שאם יש אצל אומות העולם איזה שהן זכויות - נזכה אנו לקחת אותם לעצמנו... שירבו זכויותינו...

קריאת היום

נשים רחמניות הן

ביום הראשון של ראש השנה קוראים פרשת "וה'פקד את שרה כאשר אמר", ואיתא בקדמונים שזהו על פי דאמרינן (ר"ה יב, ב) כי בראש השנה נפקדה שרה אמנו ע"ה.

יקרה מפנינים

להגביר את האמונה והחשיבה הטובה על השנה הבעל"ט. ולכן, בראש השנה בבוקר, לאחר תפילת שחרית, כדאי לומר בפה מלא: 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, גם זו לטובה' - כל מה שעושה הבורא - הוא לטובה. אם נחשוב כך, נאמין כך ונאמר כך - זו סגולה כבירה שאכן כך יהיה, כל השנה הבאה תהיה טובה ומבורכת! (גליון 'פניני פרשת השבוע' להגר"א קובלסקי שליט"א)

הכתיבה לחיים פי' החקוקה במחשבתו של אדם כתב בעבודת ישראל (פרשת נצבים) - בשם הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע: כבר ידוע דברי אדונינו מו"ר הגאון מוהד"ב [המגיד ממעזריטש] זצ"ל כ' הכתיבה לחיים בספר, פירושו החקוקה במחשבתו של אדם. כי הרשע בזוכרו את עוונותיו ונפחד ונרעד ואין ליבו ברשותו לשוב אל ה', הרי זה נכתב לאתגר למיתה, סימן לדבר המחשבות המבלבלות אותו

עונה אפילו לשאינם צדיקים רק נלווים ליראי ד', וכשיזושים יחד בסעודה מבקשים טוב אחד על חבירי השי"ת עונה להם כל מבוקשם, הגם שהיא כמו לחש שאחד מלחש לחבירו, וזה פירושו וכל מאמינים שהוא עונה לחשותן, ומובן

סגולה מיוחדת לזכות בדין!

יום ראש השנה, הוא יום בו כולנו מחפשים עצות ודרכים להיטיב את גזר דיננו, לזכות בשנה טובה ומבורכת. הנה סגולה יקרה שגילה הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל בספרו 'חכמת שלמה', וכך הוא כותב: כדי שניגזר ביום הזה לטובה ולברכה, עלינו להאמין ולבטוח שבאמת ייגזר בו גזר דינו לטובה. אנו צריכים לחשוב ולהאמין שבוודאי ניכתב לטובה. המחשבה הזו והאמונה הזו - זה מה שיביא לנו באמת שנה טובה ומתוקה. לכן אנו אוכלים את הסימנים בראש השנה ומלווים אותם בתפילות לשנה טובה, כדי

שנקראת 'אלקים' מתעלה ומסתלקת, בתרועה - על ידי שבני ישראל מתאחדים באהבה ורעות, ואמר שבזה שבני ישראל מאחלים איש לרעהו 'לשנה טובה תכתב' באחדות ואחזה בליל ראש השנה, בזה מתעלה מידת הדין ומתמתקת, וסיים ה' בקול שופר, מידת הרחמים מתעוררת על ידי תקיעת שופר. (אמרות טהורות)

כתב ב'דברי תורה' (להרה"ק ממונקאטש זי"ע ח"א אות ק"ו): שמעתי בשם הרב הקדש מו"ה שלמה מדאלינא זי"ע בשם אחד מרבתי [כמדומני בשם רבנו הק' החוזה מלובלין זי"ע] על מ"ש וכל מאמינים שהוא עונה לחש, הינו מה שמלחשים ומברכים בני ישראל זה לזה אחד את חבירו, וזהו יתברך שמו עונה ומושיע כפי דברי ברכתם.

וב'צמח דוד' (להרה"ק רבי דוד מזאבלטוב): וכל מאמינים שהוא עונה לחש, רצ"ל דצריכין להאמין שהשי"ת

דבר נאה אמר פעם הרה"ק רבי משה יחיאל מאז"רוב זי"ע: הנה ידוע ומפורסם כי היום הראשון של ראש השנה הוא "דינא קשיא", והיום השני הוא "דינא רפיא", ולכאורה אם כן היה מן הראוי כי ביום הראשון נקרא ונזכיר את נסיון העקידה, בשביל ליתן לנו תקוה ועוז ב"דינא קשיא", ורק ביום השני נקרא את פרשת "וה' פקד את שרה"! אף הוא חזר ויישב באופן נפלא: הלא נשים רחמניות הן יותר מן האנשים (מגילה יד, ב), זקוקים אנו איפוא ביום הראשון שהוא "דינא קשיא" לזכות אמהות דוקא... זכותה של שרה אמנו ע"ה... ורק ביום השני שהוא "דינא רפיא" מזכירים את זכות האבות, אברהם אבינו ויצחק אבינו ע"ה...

וכתב מרן ה"שפת אמת" זי"ע באחד ממאמריו (פסח תרמ"ב), בלשון קדשו: "והנשים רחמנים ביותר, כמו שאמרו חז"ל (מגילה יד, ב) ששלחו לחולדה הנביאה, כן יעשה לנו עתה בזכות אמהות. לכן גם למאן דאמר (שבת נה, א) תמה זכות אבות, זכות אמהות לא תמה..." עכלה"ק.

כן ירחמנו השי"ת בזכות אמותינו הקדושות ויגאלנו גאולת עולמים בב"א.

למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך - פסוק היחידי מכל התנ"ך העולה בגימטריא כמנין "ראש השנה"

כאשר אנו עסוקים בזכות אבות ואמהות יש להסמין כמה רמזים מופלאים שרמזו צדיקים ובוודאי בזה עוררו עוד ועוד אבותינו ואמותינו

וכתב בקרן ישועה (חודש תשרי ד, ב). למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך (תהלים קיט, צא). בוודאי נוכל להסמין פסוק זה על ימי המשפט של ראש השנה, כי כבר ידוע (זוה"ק ח"ב לב ע"ב) כי "היום" הוא ראש השנה, וזהו למשפטיך עמדו "היום".

ובזה אני רואה רמז נפלא, אשר כל הפסוק הלז "למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך" [שעולה תתס"א] עולה "ראש השנה" במספר השוה.

ורמז זה ועוד כתוב גם בספר: אהלי שם (הרה"ק ר' שם קלינברג זצ"ל הי"ד אדמו"ר מזלושיץ בקראקא): ונ"ל שזסה"כ (דברים כט, יד) "כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום" (- 'היום' הוא ר"ה - רמז לדבר "למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך" עולה "ראש השנה" - עולה אלף תשכ"ד כמנין "אברהם יצחק יעקב שרה רבקה רחל לאה", שכולם עומדים אתנו לזכות ולהוציא משפטנו לאורה בטוב, ואלה מוסיף על הראשונים "ואת אשר איננו פה" ס"ת תורה "עמנו היום" זכות אלו יוצאי חלצינו שילמדו בתוה"ק ויקיימו מצוותיה ג"כ עומדים לנו לזכות והצלח.

יצויין, בעידנא דידן כבר בדקו ומצאו כי פסוק זה הינו פסוק שלם היחידי בכל התנ"ך שגימטריא שלו עולה כמנין "ראש השנה", וזה רמז נפלא פי כמה.

אמנם במכתב שכתב הגרא"ח נאה זצ"ל כמה דברים נפלאים מגדלותו של הגה"ק ר' יוסף חיים זוננפלד גאב"ד עיה"ק ירושלים תו"ב (נדפס בספר 'מרא דארעא דישראל', ח"ב עמ' רעא), כותב שם גם רמז הנ"ל משמו, וז"ל:

יקרה מפנינים

דברי זרש להמן ימ"ש) כדי ללמוד מזה מוסר, שכל הרפתקאות שעוברין על האדם, מכל מקום כשיבא לפני המלך, מלכו של עולם, צריך לבוא לפניו שמח וטוב לב, ולא להראות לו פנים זועפים כלל, והוא בגדר קבלת מלכות, להראות שאינו דואג עבור עצמו כלל במקום המלך עכדה"ק...

.....

כיון שאתה מלך הכבוד, יכול אתה למחול על כבודך פעם אחת אמרו לפני הגר"ח מבריסק זצוק"ל אמרה חסידית, וקלסה עד מאד. הנה נהגו הרבה קהילות מישראל ע"פ האריז"ל לומר בליל ראש השנה אחר תפילת ערבית, פרק לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה, וגו' הוא מלך הכבוד סלה. ולכא' עתה בר"ה שאנו באים לפני מלך העולם שיכתבנו ויחתמנו לכתובה וחתימה טובה, ויסלח עונותינו. וקשה שהרי אמרו חז"ל 'מלך שמחל על כבודו, אין כבודו מחול', איך יכול הקב"ה למחול עונותינו? ויתרצו

מוקדם מדאי - שלא יחמיץ, ולא מאוחר מדאי - שיהיה לו כשיקום בבוקר, ושאלו אותו תלמידיו על זה שמתפלל על זוטות כאלו. השיבם הרבי: 'קדוש אתה ונורא שמך', הקב"ה הוא עצום מאוד ונורא, אבל 'ואין אלו-ה מבלעדיך', אין עוד איזו אלקות שאפשר לבקש ממנו את הענינים הקטנים הללו, אלא הכל צריך להגיע להשי"ת... זו היא למעשה 'המלכה': לקבל את הנהגת ה' אתנו לאורך כל השנה בשמחה ובביטול ובהכנעה, בידיעה כי הכל נעשה בהשגחה פרטית והכל, ממש הכל, לטובתנו. 'לחיות' עם 'השגחה פרטית'! (גיליון יין ישן ר"ה תשפ"ב)

.....

שתמליכוני עליכם - שאינו דואג עבור עצמו כלל במקום המלך כתב בארץ צבי (קוזיגלוב, עמ' רכח)... כתוב במגילת אסתר (ה, יד) 'ובוא עם המלך אל המשתה שמח', והגיד הרה"ק מקאצק זצ"ל שנכתב זה בקרא (אף שהן

ומפגין את לבו באימת מות. מה שאין כן הצדיקים, הגם שהם זוחלים ורועדים מאימת ה' יתברך הם בוטחים בישועתו וחסדו ומתחזקים לשוב אל ה' והם נכתבים לאלתר לחיים וחוקק במחשבתם הכתיבה לטובה, והגם שבאים לו איזה הרהורים המזכירים לו עוונותיו אשר הם רומזים אל הקטרוג למעלה, מכל מקום הם מסיחים דעתם אל גודל התשובה ועזיבת החטא מהיום והלאה ובקבלת עול מלכות שמים ולבטוח בחסדו הגדול, ומכוונים שם ע"ב המורה על חסד הבורא יתברך שמו, עכ"ל.

.....

ההכרה בהשגחה פרטית היא ממצוות היום, וכל פעם שהאדם מבקש לכעוס על זולתו ואינו כועס בהזכירו לעצמו שהכל נעשה בחשבון על ידי השי"ת, הוא מוסיף בכך להמליך את הקב"ה על עצמו ועל כל העולם כולו. יש שמספרים על הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע ששמעוהו בראש השנה מתפלל בענין החלב, שלא יביאו

יום טוב של ר"ה שחל להיות בשבת

בראש השנה שחל בשבת ביום א' [ביום ב'] קודם תקיעת שופר אחר התעוררות במוסר השכל, פחד [הגה"ק רבי שמעלקא מסעליש זצ"ל] ואמר: נעשה דין תורה ופסק בית דין שישראל עם קודש זכאים הם ע"פ דין תורתנו הקדושה, דהנה אתמול היה שבת קודש, וידוע שביום שבת קודש הם כל המקטרגים בנוקבא דתהומא רבא, והנה זאת בטוחים אנחנו שבני ישראל עשו אתמול לכה"פ תשובה מיראה, אם לא מאהבה, ובתשובה מיראה נעשה ג"כ מזדונות שגגות, והיום הזה באים המקטרגים מלאים שקים זדונות, וכאן נתהפכו אתמול ונתכבו בספר לשגגות, ונמצא שעדותם הוא עדות שאינו מכוונת, וקימ"ל דעדות שאינו מכוונת עדותן בטלה, וזכאים הם במשפט, וזהו תגיד ליעקב דבר

כן זה ששמע לקול הקריאה הוא מליצה על בני ישראל, כדי שלא יהיה פתחון פה לשטן, והקב"ה צפה שיקום דוד ויתפלל בזה הטענה. וזה פירוש הפסוק **"וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא"**, היינו בכדי שיהיה טענה "לזרעך", זרע אמת, זרע יצחק ויעקב, כשיצטרכו. והוא פירוש נחמד ונעים בעזרת ה' יתברך... עכלה"ק.

ובשם **"כ"ק מרן אדמו"ר מגור שליט"א** אי על הפסוק "ותקח לו אמו אשה מארץ מצרים", איתא במדרש (ב"ר נג, טו): אמר רבי יצחק זרוק חוטרא לאורא ועל עיקריה הוא קאים (=זרוק מקל לאור כלפי מעלה והוא נופל על שורשו לארץ), כך לי שכתוב "ולה שפחה מצרית ושמה הגר". לפיכך קוראים פרשה זו בראש השנה, להזכיר לאיש ישראל כי תמיד ביכולתו לשוב למקומו הראשון... זרוק חוטרא לאורא ועל עיקריה הוא קאים... כמה שניתק עצמו - יש בכוחו להשיב עצמו למקומו...

... ועתה רמז **מהגריח"ז** לענינא דיומא, 'למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך', ידוע מהזוה"ק שבכל מקום שנאמר 'היום' זה קאי על ראש השנה, ובפרט פסוק זה שמפורש בו 'למשפטיך עמדו' שהוא ר"ה יום המשפט. ואמר שפסוק זה כולו בגימטריא 861 בדיוק כמו "ראש השנה" הפלא ופלא.

הרה"ק **רבי שמואל שמריהו מאווצא זי"ע** כותב בספרו הטהור **"זכרון שמואל"** (פרשת וירא), בזה הלשון: **"שמעתי מאדמו"ר הרב המגיד (=מקאזניץ) זי"ע** כשקרא בראש השנה הפסוק **"וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא"**, אמר בלשון לע"ז: **רבנו של עולם, אין אינץ נישט? (=ואותנו לא?)**.

ומבאר שם: **"הבנתי דבריו הנעימים, על פי המדרש (ב"ר נג, יד) על הפסוק (תהלים לט, יג) שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש: אל דמעתי של הגר לא החרשת! אל דמעתי אתה מחריש? ואם**

יקרה מפנינים

סימנא מילתא

איתא (או"ח סי' תקפ"ג ס"ב) דלא יאכלו בראש השנה אגוז כי גימטריא חטא, דאלו הב' אותיות השורש מחטא. ונראה הפירוש בזה דלכאורה אינו מובן, וי"ל דכל כך יהיה בגדר בעל תשובה ויהיה נמאס ומרוחק אצלו החטא אשר אפילו מה שגימטריא של החטא אינו יכול ליקח לתוך פיו. (יכהן פאר לראש השנה)

.....

המל"ך: הרה"ק **רבי מאיר ממיר**, תלמידו של הס"ק **הר"מ מלעכוין ז"ל** היה פ"א בר"ה בליפציג, ובעת התפילה עגמה נפשו ולבבו לרבו הס"ק, והתפלל בעגמת נפש ובמרירות עצומה, ובבואו לפני המל"ך שמע את קול רבו הס"ק שואג בקול גדול המל"ך והחיה את נפשו, בבואו על פורים ללעכוין פתח הס"ק ואמר בשלחנו הקדוש ונשמע פתגם המלך בכל מדינות מלכותו (אסתר א, כ) כשאיש ישראל אומר המלך יכולים לשמוע זאת

ע"ד החסידות ע"פ מש"כ 'שום תשים עליך מלך', כיון שכבודו של מלך אינו בידו, אלא שהקב"ה צוה שנשים עלינו מלך, זהו הטעם שאין מלך יכול למחול על כבודו, שאין כבודו בידו כלל. ולכן אנו אומרים להשי"ת, הרי אתה הוא מלך הכבוד, וממילא הגם שאתה מלך יכול אתה למחול לנו. שהרי כל הטעם שאין מלך יכול למחול, הוא רק משום שאין כבודו בידו, אך הקב"ה שהכבוד שלו, והכל שלו, בוודאי יכול למחול. ובזה אנו שמחים לגשת בראש השנה ולקבל עלינו מלכותו, לומר לפניו מלכויות, ואין אנו חוששים שעי"ז לא תהא לנו מחילה ח"ו, משום שאנו מקדימים 'מי זה מלך הכבוד - הוא מלך הכבוד סלה', אשע"כ יכול הוא למחול לנו באהבה. **הגר"ח** שמע וקילס את הדברים. (מתוך שיעור של הרב רייזמן שליט"א א' אלול תשע"ט)

.....

בכל מדינות מלכותו יתברך, וצעק מאיר איז דאס וואהר (פי' אמת). (תורת אבות לר"ה אות י"ז דף קל"ג ע"ב)

.....

שיר המעלות ממעמקים

ממעמקים קראתיך ה': פירש ואמר הרה"ק **רבי דוב בער זי"ע האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש**: משל למה הדבר דומה? למעיין שנסתם, מה עושים? חופרים עמוק עמוק עד שמגיעים למקור המעיין, נוטלים את העפר שבתוכו, והוא מתחיל שוב לנבוע, וככל שמעמיקים לחפור כן ירבה המעיין לפכות ומימיו יזרמו ביתר חוזק מאשר קודם. כמו כן, כשנסתם לבו של איש ישראל אשר הוא כ"באר מים חיים", צריכים אנו שהקב"ה יעיר רוח ממרום כדי לפתוח את מקור המעיין, שיפכו מחדש מימיו להחיותנו... וזוהי הכוונה **"ממעמקים" קראתיך ה'...** לפתוח מחדש את מקור הלב... את ה"מעמקים"...

חק ומשפט וצדקנו במשפט, כפסק דין
תורה. (משפט שמואל אות ר"ס)

בסידור ר' הירץ ש"ץ (להמקובל הקדמון רבי הירץ טריווש זצ"ל, מהדור"ח תשס"ד, ח"ב עמ' מג). השבת משיבת נפש ומסלקת המקטרגים - כשהאדם מהרהר בתשובה ומתבונן במעשיו "... ובשבת של ראש השנה יכין המתפלל אחרי כי אין בו שופר המבלבל השטן, ואמרו (ר"ה טז): כל שנה שאין תוקעין לה בתחילתה מריעין בסופה, והני מילי דלא איתיליד בשבתא (דהיינו שלא תקעו מחמת פשיעה. עיי' בתוס' ובשאר ראשונים), וסוף סוף מי יעמד לנו, [הלא] המקטרג מקטרג, **לכן יכין כי בראש השנה עמד אדם הראשון לדין ויצא בדימוס** (ויק"ר ר"פ טט) **אף כי [לא] היה לו שופר, מכל מקום הרהר תשובה בלבו ונטע במה שקצץ, כן יכין כל האדם לכין זכור ושמור, ואל תהא צרה ויגון ביום מנוחתו.**

וטעם אחר, כי השופר הוא לבלבל השטן הוא יצר הרע, ובשבת כשישב כל אדם בנח

וכל מעשיו עשויים אז יסתכל בפנימיות ויסתלק יצר הרע ממנו, והשבת נפש משיבת".

השנה בשבת בשביל גזירת חכמים, ואנו מקבלים את תקנתם ראוי לנו שיעלה זכרוננו לטובה כמו בשופר עצמו".

ומבאר הגה"ק ה'כתב סופר' זצ"ל ענין זה בארוכה ב'פיתוחי חותם' בשם אביו הגדול (הקדמה לשו"ת חת"ס יו"ד): "ודבר זה יסוד גדול אשר אנחנו נשענים עליו בכל צרותינו, והוא זכות עקידת יצחק שנעקד על גבי המזבח, וזהו שאנו מתפללים (ברכת זכרונות): 'ועקידת יצחק לזרעו ברחמים תזכור', ואין אנו אומרים 'ועקידה שעקד אברהם' כמו שמוזכר בתחילת הברכה, והענין בזה, כי אברהם אבינו ע"ה וגם יצחק בנו חכמים גדולים היו... הנה אנשים אלו השכילו ענין סוד קרבנות... והם ידעו והשכילו שאי אפשר בשום אופן כלל שירצה הקב"ה בקרבן אדם, שאלו השכילו כן כבר היה אברהם מקריב את ישמעאל בנו או אפילו יצחק, וכאשר בא אליו הדיבור מפי השי"ת 'קח נא את בנך יחידך והעלהו לעולה', אם כן על כרחך לומר שטעה במשכלות, ומכיון שטעה אפשר הכל טעות גם במה

גילוי מופלא כתב החת"ס (תורת משה, פר' וירא על הפסוק בראשית כב, ט: "ויעקוד את יצחק בנו"), יסוד גדול, שבעצם הדבר שאנו מבטלים את תקיעת שופר בשבת קודש, ומקבלים עלינו תקנת רבותינו ז"ל, מעוררים אנו את זכות עקידת יצחק, בכדי שיעלה זכרוננו לפניו לטובה, וז"ל: "יש לומר שגדול כוחו של יצחק בזה יותר מאברהם, כי אברהם היה בעצמו נביא ושמע מפי הקב"ה, אבל יצחק מסר נפשו והאמין באביו, יען כי היה מוחזק כבר לנביא ה', ולכן שמע אפילו לעבור על דברי תורה, להשחט לפני ה', ונמצא כמו שאברהם אבינו ע"ה חיזק אמונת תורה שבכתב, כן חיזק יצחק אבינו אמונת תורה שבעל פה לבלתי נהרהר על דברי נביאים וחכמים... ולכן במה שאנו מבטלין מצות עשה של שופר כשחל ראש

יקרה מפנינים

מצוות תקיעת שופר

מתאמרא בשם הרבי ר' ברוך ממעז'בוז' זיע"א: הכוונה הגדולה ביותר בעת התקיעות היא לקיים את רצון השי"ת כפשוטו... רחמנא אמר תקעו (ר"ה טז, א)... וזה שאמר הכתוב (תהלים קלח, ב) **כי הגדלת על כל שמך אמרתך**, היינו: יותר גדול מכל ה"שמות" והכוונות - היא **"אמרתך"**... שאמרת ונעשה רצוני...

התבוננות מיהו המצווה

סיפר הגה"ח רבי שמואל אהרן לידער זצ"ל ששמע מהרה"ח רבי חיים לובין ז"ל שפעם מצא באוצר כתבי יד ישנים כת"י של רבינו הרמב"ם המדבר בענין תקיעת שופר, ונכתב שם בזה הלשון: **"אני משה בן מיימון, בראש השנה בהגיע זמן תקיעת שופר, עליתי לבימה ולקחתי השופר ביד, והתבוננתי מיהו המצווה, ומיד התחילו ארכובותי דא לדא נקשן, והתחלתי לתקוע"**. ע"כ. צא וראה עד כמה

גדולה מדרגתו, מיד כשהתבונן מי הוא המצוה, נפלה עליו ראה גדולה ופחד נורא שכזה, זהו ענין 'דחילו' שצריך להיות בכל מצוה ויש להתחזק בזה (נטעי אשל)

השטן לא רוצה לקטרג כיון שיחשב להם למצוות

בדרושי וחיידושי רבי עקיבא איגר. איתא בגמ' (ר"ה ט"ז סוע"א) למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, ומשני כדי לערבב השטן. ופירש רש"י ז"ל שלא ישטין שכשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתתמין דבריו. ולכאורה קשה, וכי בעבור שישיראל מחבבין את המצוות יירא לשטנם. ונ"ל, דהנה אמרו (יומא פ"ו ע"ב) דמי שעושה תשובה מאהבה זדונות נעשות לו כזכיות. וזה כונת רש"י ז"ל כיון שיראה שישיראל מחבבין את המצוות שעושים דרך חיבוב ואהבה, ירא לשטנם להגיד העבירות שבהם, כי מכל עבירה שיגיד עליהם יתוסף אליהם עוד זכות ומצוה,

לקונה עבדיו בדין: פעם, בראש השנה, כשהחלו לומר את הפיוט "לא-ל עורך דין", נעמד הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א ואמר: רבונו של עולם, בפיוט זה אנו אומרים "לקונה עבדיו בדין, לרחם עמו ביום דין". רוצה אני להזכירך מה שאמרו חז"ל (קידושין כ) כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו, והאדון חייב לתת לעבד מכל טוב, כדי לקים את מה שנאמר בפסוק "כי טוב לו עמך".

אם כן, כיון שאתה האדון שלנו, ואתה קניתנו לעבדים, כמו שנאמר "כי עבדי הם", הרי שמחוייב אתה על פי דין לרחם עלינו ביום דין, ולתת לעם ישראל די צרכיהם במאכל במשתה ובפרנסה טובה, כדי לקים עמנו את הפסוק "כי טוב לו עמך"... (דברי אלימלך)

השם יתברך כי נקרא עליהם - זהו זכות עקידה, שבניו עוקדים כל תאויהם והרגשותיהם ושאלות החיים על מוקד אהבת ה' ותורתו. והנה, ידוע כי בני ישראל והשי"ת המה כשני אוהבים נאמנים, אשר כל אחד חושש על כבוד רעהו, וזהו (ברכות ו, א): תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו? "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". והשי"ת אמר (במדבר לא, ב): "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים", ומשה אמר (שם פסוק ג) "לתת נקמת ה'", וכיוצא בזה הרבה. לכן אחרי שידוע לנו גודל התועלות ממצות שופר, אשר אם יבוטל - אף באונס - הסכנה גדולה, ובכל זאת אמרו ישראל פן יבולע חלילה למצות שבת אשר מעיד על קדושת שמו יתברך, כי חידש עולמו מן האין הגמור, יהיה מה! יעבור עלינו מה, ויתקדש שמו יתברך! יקטרג השטן ולא יכנס זכרונינו לאבינו שבשמים לטובה, אך לא יבולע לשבת המעיד על קדושת שמו יתברך, פן יעבירו ד' אמות ברשות הרבים ויתחלל שמו חלילה. כי לישראל מעט

פירש הבה"ג (מובא בתוספות שם ד"ה שאין) לאו דמיקלע בשבתא, אלא דאיתיליד אונסא. הכוונה, כי אין התקיעה מצות עשה כמו כל המצוות, אשר בהיעדרה יענש על בלי קיומו אותה, וכי אניס - רחמנא פטריה. רק הוא כמו רפאות תעלה ולזכרון אתי, וכמו מכפר ביום הכיפורים, וכמו שאמרו: כיון דלזכרון אתי כמאן דאתי בפנים דמי. ונמצא, החולה אם באונס לא יקח מזור ורפואה, האם יתרפא?! כן כשנעדר הזכרון שופר, שמכנסת זכרונות ישראל לאביהם שבשמים, תו החולי בלא מזור ורפואה, וקטרוג השטן במקומו. [ועיין בחושן משפט סימן כא בש"ך בזה דאונסא כמאן דעביד, דאם נתחייב על מנת שיעשה פלוני ולא עשה באונס גם כן אינו חייב]. אולם בשבת, דאחד המיוחד ממצות שופר הוא לתקוע בשופר של איל, להזכיר זכות העקידה שופר של איל, כמו שאמרו פרק קמא דראש השנה (טז, א), והתקיעה מכניס זכות ישראל מה שנחלו מיצחק, למסור עצמם לחרפה ולמכה ולביזה עבור שם

שהתקוטט עם אנשי דורו על האמונה... ובכל זה אברהם אבינו ע"ה בתום לבבו לא הרחרר כלל אחר השי"ת, ואין מן התימה כל כך על אברהם שלא הרחרר... אחרי כי שמע מפי הקב"ה בעצמו, ומה לעשות כי פי ה' דבר, אך התימה שדבר זה אי אפשר בשום אופן בעולם שירצה הקב"ה להקריב אדם, ולא שמע הציווי מפי הקב"ה, מ"מ האמין בדברי אברהם... היוצא לנו מזה, כי אמונת אברהם אבינו ע"ה בדבר זה היה דוגמת אמונת תורה שבכתב, היינו, מה ששמע מפי הקב"ה בעצמו, ויצחק מסר נפשו על תורה שבע"פ, היינו, מה ששמע מפי אברהם אבינו ע"ה, לכן אנו מתפללים 'ועקדת יצחק' תזכור לזרעו המחזיקים מעשיו בידם ומאמינים לתורה שבעל פה ותקנת חכמים מבלי להרחרר אחר דבריהם".

והאיר עוד בזה אור גדול **במשך חכמה** (ויקרא כג כד (פרשת אמור)): "יהיה לכם שבתון זכרון תרועה". הנה בראש השנה (טז, ב) אמרו: כל שנה שאין תוקעין בתחילתה, מריעין לה בסופה (מאי טעמא? דלא עירבב שטן).

יקרה מפנינים

ימים הנוראים בפיוט וכל מאמינים) "וכל מאמינים שהוא עונה לחש" היינו מה שמלחשים בני ישראל זה לזה, ומברכים אחד את חברו, הקב"ה 'עונה' ומושיע כפי דברי ברכתם. (ד"ת מונקאטש ח"א אות קו).

.....

כרחם אב על בנים: על הפסוק ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו (תהלים כ י), המשיל הרה"ק רבי אליעזר מבורשטיין זיע"א משל, למה הדבר דומה, כפרי ירא חטא גדל את בניו בדרכי התורה, כשהוא מביא לאחזתו מלמדים הגונים, שיאלפום דעת ובינה. בהגיע בנו הקטן לגיל חנוך, חפש האב נואשות אחר מלמד ראוי שיזמן להתגורר באחזתו אך לשוא, לבסוף נואש והשלים עם הרעיון שבנו הקטן יעבר להתגורר בעיר הסמוכה, בה ילמד עם נערים נוספים בני גילו. נסע הכפרי לעיר הגדולה, חפש מקום ראוי עבור אש"ל, אכילה שתיה ולינה, ולבסוף

ואתה יודע יצרם כי הם בשר ודם: פירש ואמר הרה"ק רבי נח מלעכאווטש זי"ע: אתה, רבונו של עולם, יודע היטב את החילוק וההבדל שיש בין היצר הרע ובין ה"בשר ודם". כי הנה היצר הרע אין לו אשה וילדים, היצר הרע אינו נושא עליו עול של דאגת פרנסה, והעיקר - היצר הרע אין לו יצר הרע שיהא מסית אותו שלא לציית... כל אלו גורמים לו שהוא יכול בנקל לקיים בשלימות את התפקיד שהטלת עליו... לפתות את האדם לחטאים... לא כן אנחנו ה"בשר ודם", יש לנו אשה וילדים הצריכים למזונות, יש לנו עול דאגת פרנסה מידי יום ביומו, עול הקשה כקריעת ים סוף, ובנוסף על הכל - עוד שוכן בקרבנו יצר הרע שמסית אותנו שלא לציית... מה הוא אם כן הפלא שלא תמיד מצליחים אנו להתגבר עליו?...

.....

וכל מאמינים: אי' מהרה"ק החוזה מלובלין זי"ע מה שאנו אומרים (תפילת

לכן שתיקתו יפה מדיבורו. (מספר שיחת חולין של ת"ח, והובא ב'חוט המשולש')

.....

אם ישוב מיד תקבלו... היה הרה"ק רבי יצחק מווארקא זיע"א אומר: לכל סחורה יש עונה משלה, בה הכל קופצים עליה, ואינם מקפידים כלל על טיב הסחורה. כיון שכלם רוצים ומשתוקקים לרכש את הסחורה הזאת, ואף אם אינה טובה והגונה כל כך. אולם, שלא בעונה, הלוקח מקפיד ומדקדק, בוחן וחוקר האם הסחורה טובה והאם כדאי לרכש אותה. אבל בשעת העונה הכל עובר לסוחר, ואין כל הקפדה. בראש השנה, בעונת התשובה, אין מקפידים כביכול מלמעלה, ואין מדקדקים בטיב הסחורה כלומר, הקב"ה אינו בוחן ואינו מדקדק כל כך בטיב התשובה שהאדם עושה, והעיקר שיעשה תשובה, ואם עושה תשובה מעומק לבו, "אם ישוב מיד תקבלו". (בית יצחק)

.....

הכנה דרבה

כדי שנוכל לתקוע, ואז מקיימים אח"כ מצות חכמים שלא לתקוע בשבת, מחמת הגזירה דשמא יעבירונו. (נטעי גבריאל)

במאור ושמש (רמזי ר"ה)... ומה שאנו פועלים בימי השבוע על ידי השופר יכולים לפעול בשבת קודש בלא שופר כנ"ל... שגם בלא שופר יכולים לפעול רחמים גדולים וחסדים טובים על כנסת ישראל.

כשחל ר"ה בשבת הקב"ה בעצמו תוקע לטובה

ובשם **הר"ר בונים מפרשיסחא זי"ע** (שיח שרפי קודש), על מה דאמרו חז"ל (ב"ק דכ"ח, ב) אונס רחמנא פטריה. אין הפי' שהוא פטור

היחס מהשבת, כמו שביארתי במקום אחר: "מתנה טובה יש לי בבית גנזי", כי השבת מתיחס אל יחס העולם בכללה להשי"ת, לא על יציאת מצרים כהמועדים בעצם, בעילה רחוקה אכמ"ל. ויתגדל ויתקדש שמיא רבא! ועוקדים כולם עבור קידוש שמו יתברך. וכיון שכן, הרי זה גופיה מה שאין אנו תוקעים בראש השנה שחל בשבת, זה גופא עקידה רוחנית מופלגת ומועיל לרצות אותנו, כמו שמרצה זכרון שופר.

יקרה מפנינים

שמך ואין אלו-ה מבלעדיך", ופרשתי בזה כך, שהנה לכאורה נפלא הדבר מאד, שהרי כיון ש'קדוש אתה ונורא שמך', כיצד שייך לבקש אצלך על עניני גשמיות - הלא דברים כאלו אין להם שייכות למלך גדול וקדוש כמון? המשיך הרבי ואמר: לזה בא המשך התפלה שאומרים להקב"ה: "אמת שקדוש אתה ונורא, אך מה ביכלתנו לעשות שאין אלו-ה מבלעדיך ועל כן מכרחים אנו לבקש ממך אף על ענינים אלו..." (ילקוט מאורי אור)

.....

מה שלא נהגו שלא לומר תשליך בר"ה שחל להיות רבינו הרה"ק רבי שרגא פייוויל מגריצא זי"ע אמר למה נהגו שלא לומר תשליך בר"ה שחל להיות בשבת. דענין אמירת תשליך על הנהר היא כעין שאז"ל מושחין את המלך על המעיין (הוריות יב) דבר"ה אנו ממליכין את הקב"ה עלינו, ובאמירת התשליך על הנהר היא כעין משיחה, ושם בגמ' אמרין דמשיחת המלך היא רק כשיש התנגדות על המלוכה. אבל אם כולם מסכימים ואין התנגדות, לא צריך המשיחה. אם כן בשבת דכל דינין מתעברין מינה ואיהו אשתארת ביחודא קדישא, ממילא לא צריך המשיחה, ודפח"ח. וכאשר השמיעו דבר זה לפני הגאון"ק מוה"ר מקוטנא זצ"ל אמר שראויים הדברים להרמ"ע מפאני. (תפארת רבותינו בערכו אות צד, עמ' לד)

האסט א פארלאמענט, די פארלאמענט זענען די צדיקי הדור, דו מוזט זיי פרעגן, ווילסטו טוען חסדים געבן מיר דיר די פולמאכט אליין און די מוזט נישט פרעגן, טאמער ווילסטו געבן דינים קענסטו נישט טון אן זיי" (רבונו של עולם, יש לך 'פרלמנט', הפרלמנט אלו צדיקי הדור ואתה צריך לשאל אותם, אם רוצה אתה לתת לנו חסדים הנך יכול לעשות זאת לבד ואינך צריך לשאל אותנו אך אם רוצה אתה לתת דינים אינך יכול לעשות זאת בלא ידיעתנו), סים ואמר: "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים, אם אתה רוצה לתת דינים - אין עוד מלבדו, אינך לבד, אלא צריך אתה לומר לנו, אך לעושה נפלאות גדולות - אם אתה רוצה לתת חסדים, אז לבדו, הנך יכול לעשות לבד. (שיח זקנים)

.....

אין לנו מלך אלא אתה: בשנה אחת קדם הימים הנוראים, כשבאו החסידים אל הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע ופתקאותיהם בידיהם, בעבור יזכירם לשנה טובה לפני בורא כל עולמים, נוכח הרבי לראות שרבים של הבקשות עוסקות בעניני גשמיות. אי לכך הסתגר בחדרו והורה שלא יכניסו אליו אף אדם. לאחר זמן מה פתח את דלתו ואמר למקרביו: "התבוננתי במה שאומרים בנסח התפלה של הימים הנוראים - 'קדוש אתה ונורא

מצא את מבקשו בבית מלמד מיחד, שנאות תמורת תשלום ראוי לגדל את הנער בביתו, וכן ילמד את אוצרו ביחד עם שאר תלמידיו. הנער הסתדר יפה עם שאר הילדים, המלמד נהג עם תלמידו זה באופן של 'שמאל דוחה וימין מקרבת', כשלא למד כראוי, הכהו בשבט מוסר, לא כן כשלא אכל את סעודתו, אז היה מחבקו בדברי פיוס ורצוי. תנאי התנה המלמד עם הילד, שבעת הלמודים יכנהו 'רבי' כשאר הנערים, ובשעת האכילה, יקראהו 'אבא' כאחד מבניו. כעבר זמן פנה הילד למלמדו ואמר, "אבא, אמר נא לרבי שיחדל להכותני כל כך בשעת הלמוד". והנמשל, סים רבי אליעזר, כי תפלתנו בכל ימות השנה היא, שבשעה בה אנו מכריזים בימים הנוראים 'המלך' הינו בשעה שאנו קוראים אותו 'רבי', יתנהג עמנו כמו בשעה שאנו קוראים אותו 'אבא'. וזה ה' הושיעה', עכשו בשעה שאנו קוראים אותך, 'אבא', מבקשים ממך, כשיגיע 'המלך', הזמן בו נקראך 'רבי', יעננו ביום קראנו, שתנהג עמנו כמו אבא, 'כרחם אב על בנים'. (צדיק מה פעל)

.....

צדיקי הדור ממתיקים הדינים

ספר הרה"ק בעל ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע, שהרה"ק רבי יאשע מדז'שיקוב זי"ע אמר פעם ביום אחד מן הימים הנוראים בזו הלשון: "רבונו של עולם, דו

זמן תיקון החטא הידוע

ראש השנה שחל בשבת הוא זמן תיקון החטא הידוע (ישמח משה)

אי' באמרי אמת (ליקוטים) לבאר, תקיעת שופר וכו' שהיא חכמה ואינה מלאכה אלא אמר רבא וכו' גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירונו ד' אמות ברה"ר, הנה אי' כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, תקיעת שופר היא חכמה וזה שאינו תוקע בר"ה שחל בשבת מפני שחושש שמא יעבירונו ד"א הרי הוא ירא חטא, וכיון שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וא"צ לשופר.

מסוגל לכתובה וחתומה טובה

בדברי שלום בשם סניגורן של ישראל הרה"ק מבראדיטשוב זי"ע 'יום טוב של ראש השנה שחל בשבת' (ר"ה ד, א). כלומר, יום טוב הוא כשר"ה חל בשבת, שכן בשבת אסור לכתוב פרט למקרים של פיקוח נפש, וא"כ בוודאי שבשבת לא יכתבו עלינו דברים רעים, וכיוון דבת דינא - בטל דינא.

עונג שבת תחת השופר

מובא בספר פרי ישע אהרן וז"ל: הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע ישב פעם בקרב חסידיו כאשר דיבר להם: צדיקים קדמונים אמרו שיש בכוח הקוגעל שאנו אוכלים בשבת ומועד בכדי לשבר ולהמתיק את הדינים. החסיד ר' אבא חיים שהיה תדיר שולח את לשונו במליצה, שאל תיכף אם כן הוא שקוגעל מבטל דין, אמאי תוקעים אנו בשופר בכדי להמתיק את הדין מלפני מלך היושב על כסא דין, די לנו בקוגעל שאנו אוכלים בראש השנה בכדי להעביר את רוע הדינים ולהמתיקם. חייך ה'בית אהרן' והשיבו, אמנם כן בראש השנה שחל להיות בשבת בו אין תוקעים בשופר אפשר לצאת ידי חובה על ידי אכילת פשטידה ולהמתיק בזה בממשות את כל הדינים כי מנהג ישראל יש בכוחו לשבר ולנתץ את כל הדינים ולהפכם לחסד ורחמים.

כיוצא בזה מובא בספר נועם שיח להרה"צ מסאלקע זצ"ל: סיפר לי האדמו"ר ר' דוד מקשאנוב זצ"ל (שנפטר בשנת תשמ"ו) שפעם אחת דיברו שני צדיקים, ואמר אחד שהקוגעל בשבת הוא סגולה להמתקת הדינים. ועל זה שאל לו חברו, אם כן הדבר

לגמרי לעשות המצוה, אלא שהוא מחויב רק שאין יכול לעשות מחמת אונס והקב"ה עושה בשבילו. וזהו רחמנא פטריה. וזהו הפירוש י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת - שישראל אנוסין הם שאין יכולים לתקוע, הקב"ה תוקע בשבילם. וזהו יו"ט של ר"ה אם חל בשבת, מפני שהשי"ת הוא נעשה בעל תוקע בשביל ישראל עם כל הכוונת המיוחדים בהם ויעלו זכרונם לטובה.

והמליץ הרה"ק רבי לייבל אייגר (תורת אמת לר"ה ד"ה שבת הוא דף י"ב ע"א). כשחל ר"ה בשבת אף שמדין תורה רשאים לתקוע בשבת, תקנו חז"ל לבל לתקוע, והוא על סמך זה הנרמז בדברי חז"ל (שבת יב.) 'שבת היא מלזעוק', שאין צורך כעת לזעוקה, כי זהו הכח של קדושת שבת שלא ישמע בו שום זעקה, כי ממילא נתקן הכל ורפואה קרובה לבוא.

בראש השנה שחל בשבת תקיעת שופר ע"י שירה וזמרה הרב הצדיק רבי ברוך מגארליץ זצ"ל, אמר עליו אחיו הרב הצדיק משינאווא, כי הוא חד בדרא לבעל מוח. ועל שלחנו בשבת קודש לא היה רגיל לומר תורה, רק לפעמים נמלטו מפה קדשו איזה דברי תורה מתוקים מדבש.

פעם אחת חל ראש השנה להיות בשבת, וצוה בשלחנו לשורר הזמר (זמירות ליום השבת, ד"ה שבת היום): "מעבור דרך וגבולים, מעשות היום פעלים, לאכול ולשתות בהילולים, זה היום עשה ה', שבת היום לה". ואמר, כי בראש השנה שחל בשבת מבואר בגמרא (ראש השנה כ"ט ע"ב) דאין תוקעין, משום שמא יעבירונו ד' אמות ברשות הרבים. ויש שכתבו הטעם משום שמא יתקן כלי שיר (עיי' מגן אברהם סימן תקפ"ח ס"ק ד'). ואמר, כי כל התיקונים שנעשו בכל ראש השנה על ידי התקיעות, יש ביכולת לתקנם בראש השנה שחל בשבת על ידי זמירות ושירות ותשבחות בסעודה להשי"ת, שזה יעלה לפני הקב"ה ויתקן כל התיקונים כמו תקיעת שופר.

וזה מרומז בחרוז הנ"ל: "מעבור דרך וגבולים", על ידי טעם אחד יש בזה שאין תוקעין בשופר בשבת משום שמא יתקן כלי שיר ויעשה מלאכה. ומה יעשה בתיקונים שצריכים להיעשות על ידי תקיעות שופר, העצה לזה "לאכול ולשתות בהילולים", זה יחשב כתקיעות שופר. אימתי הוא זה, "זה היום עשה ה' שבת היום לה", פירוש כשחל ראש השנה להיות בשבת, אז יש ביכולת לתקן הנ"ל על ידי זמירות ותשבחות. ודברי

פי חכם חן. (מקור חיים צאנז אות קע"ז)

למה צריך לתקוע בראש השנה בשופר להמתיק הדינים, הלא אפשר לעשות זאת ע"י אכילת הקוגעל. השיב לו, אין הכי נמי, כשחל ר"ה בשבת שאין תוקעין בשופר אוכלין תמורת זה קוגעל. וכעין זה שמעתי מפ"ק אדמו"ר ר' חזקי' פיש זצ"ל בסעודת שב"ק שחל בר"ה דיבר בקדשו בשם צדיק אחד, שכשחל ר"ה בשבת ואין תוקעין שופר, מתי מכוונין כוונת התקיעות, ואמר, שבעת שאוכלין הקוגעל אזי מכוונין כוונת התקיעות.

עוד מובא בספר לשמע אוזן: פעם בליובאוויטש נתן ר' הלל מהומיל לאחד האברכים חתיכת קוגעל. אמר הלה, אף פעם אינני אוכל קוגעל, אמר לו ר' הלל, הייתכן שאינך אוכל קוגעל, הרי אדמו"ר הזקן אמר שבאמצעות אכילת קוגעל בשבת אפשר להמתיק את הדינים כמו באמצעות השופר בראש השנה. ואם תשאל מדוע לא יאכלו קוגעל בראש השנה במקום לתקוע בשופר, אמנם רואים אנו שכשראש השנה חל בשבת אוכלים קוגעל ולא תוקעים בשופר אלא שזהו על דרך הצחות, אבל צחות של אדמו"ר הזקן, אבל הענין הראשון אמיתי הוא. (אש המועדים תשרי)

והביא בספר ברכת אליהו (מהרה"ג ר' אליהו פישר זצ"ל): במשנה. יום טוב של ר"ה כו' אין תוקעים בשופר (ר"ה כט, ב). ובספרי החסידות מוסבר בכמה אופנים שהשבת עצמה עושה כל התיקונים שנעשים בשופר, ועוד ביתר שאת. ולכן נקרא יום טוב של ר"ה שחל להיות בשבת, שאז הר"ה הוא יום טוב. נאמר בשם רבי'ס בצורה כזו: טשאלניט [חמין] יש בו כל הסגולות של תקיעת שופר, וראיה לכך שר"ה שחל בשבת אין תוקעין, והטעם כי יש 'טשאלניט' לכן א"צ תקיעות. וסימנך 'שבת' נוטריקין שאלניט במקום תקיעות. מה פשר אמרה זו, כנראה יש בזה עמקות ורזין. אבל מצאתי כל זה מפורש ב'שפת אמת' (לר"ה עמ' עה, א, ד"ה אשרי) "והנה הקב"ה נתן לנו הדרך להתפלל ע"י קול שופר, והוא קול מקנה שמייוחד לבני", כי הדיבור בא גם מתוך כלי הוושט בהי' הגוף, וקול מקנה הוא רק פנימיות הרוח ונפש ואין בו תערובות, ולכן בש"ק א"צ לתקוע בו' כי נפשות בני" מתעלין בש"ק והוא יומא דנשמתין ולא דגופא, לכן עונג הגוף בשבת מצוה, ולכן אמירת מלכיות זכרונות שופרות בפה מהני", עכ"ל. הנה חזינו בפירוש הטעם שעונג הגוף בשבת הוא מצוה כי הגוף מתעלה לבחי' נשמה ושוב סגי באמירת שופרות, ועונג הגוף הוא עינוג השבת במאכלי שבת וזה הטשאלניט במקום תקיעות.

תקיעת שופר

התעוררות קודם התקיעות

סיפר מרן בעל **"אמרי חיים"** זי"ע מויז'ניץ, כי פ"א בר"ה לפני התקיעות, נכנס זקנו בעל **"צמח צדיק"** זי"ע מויז'ניץ לחדרו, והתהלך אנה ואנה בהתרגשות גדולה. לפתע הכירו שינוי בפני קדשו. ה**"צמח צדיק"** זי"ע נתן את ידו על המזוזה, ואמר: לכאורה ה' קשה לי מה שאמרו חז"ל

שהשטן יכול לפעול אצלו שיעבור עבירה. ובכח טענה זו מתהפך הכל לרחמים. וזהו "עומד מכסא דין" - מכסא דין גופא, כלומר, התעוררות מדת הדין מביא את הקב"ה לעמוד ממידה זו ולשבת "על כסא רחמים". ככלותו לדבר, נכנס ה**"צמח צדיק"** לתקיעת שופר. והוסיף ה**"אמרי חיים"** שיש לומר שמלכתחילה מתיישב כביכול הבורא ית"ש מרצונו על כסא הדין, כדי לתת מקום להמלצה זו. ועוד התבטא ואמר: "דאס ווארט איז קדשי קדשים!" והפטיר "אוי,

(ויק"ר פר' כ"ט, ד) "בשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין, הקב"ה עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים", לכאורה מה שייך אצל הקב"ה כסא, ומה שייך עומד ויושב? ברם, תירץ ה**"צמח צדיק"** זי"ע, באמת הכל הוא כדי לשבר את האוזן, כי ביום הדין בא השטן לקטרג, וכמעט שצד הדין מתגבר, ח"ו, על כך אמר הקב"ה כביכול, מי הביאני לשבת על כסא הדין, והרי אנכי מקור הרחמים? אלא אם השטן פעל אצלי להפוך את מידת הרחמים למידת הדין, מה עשה כנגדו ילוד אשה? דבר פשוט הוא

קול מבשר

התלמוד הירושלמי, שערובו השטן הוא מחמת שחושב כי באה הגאולה. וכמו שהביאו כן בעלי התוספות (ר"ה טז: ד"ה כדי): "פירש בערוך כדאיתא בירושלמי 'בלע המות לנצח' וכתב 'והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול' - כד שמע קל שיפוצר זימנא חדא בהיל ולא בהיל וכד שמע תניין אמר ודאי זהו שיפוצר דיתקע בשופר גדול ומטא זימניה למתבלע ומתערבב ולית ליה פנאי למעבד קטגוריא".

וכבר כתב הרה"ק **רבי צדוק הכהן מלובלין** בספרו 'רסיסי לילה' (אות נא): "וכן הוא האמת דכל ראש השנה בעת תקיעת שופר נתעורר למעלה מקצת משופר גדול דלעתיד וממילא הוא מתערבב לגמרי". והוא על דרך זה שתקיעת שופר של ראש השנה הוא מעניין תקיעת שופר של לעתיד לבוא, ולכן מתערבב ממנו השטן ואינו יכול לקטרג.

וכתב בספר **מי השילוח** (מסכת ראש השנה), מאי משמע דהאי יובלא לישנא דדוכרא אר"ע כשהלכתי לערבי' ה' קורין לדוכרא יובלא, הנה נמנה כאן שנים עשר דברים נגד שנים עשר חדשים שבשנה, דוכרא יובלא הוא נגד חודש תשרי שבזה החודש צריך האדם להבין כי הש"י יכול להוציא את ישראל לחרות עולם ולהראות להם כי לא ה' משועבדים מעולם ולא משל עליהם מעולם רק הוא לבדו וכו'. עיי"ש עוד דבריו הק'. ונזכר לגאולת עולמים ברחמים גדולים במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

אתה יודע ריבונו של עולם מדוע עברתי על המנהג המקובל? היה זה מפני שנכדי הקטן שכב על הרצפה והתחנן שאתקע בשבילו תקיעה אחת בשופר. לבי נמס בקרבי, לא יכולתי לראות אותו בוכה ולכן תקעתי פעם נוספת למרות שלא נהוג לעשות כך. וכאן הרים הרב את קולו: אבא, כיצד תוכל לעמוד מנגד ולראות את בניך אהוביך שוכבים על הרצפה וקוראים לך טאטע עוד תקיעה אחת! תקע בשופר גדול לחרותנו תקע בשופר המבשר על ביאת הגאולה השלימה! הלא אפילו אם לא הגיעה השעה כיצד תוכל לראות את ילדיך בוכים ולא לעשות דבר? באותה שנה התקיעה בשופר התעכבה למשך זמן רב כל הקהל בכו ללא הרף יחד עם הרבי. (גיליון נחלת שדה ר"ה תשפ"ד)

• • • • •

תקיעת שופר של ראש השנה
הוא מעניין תקיעת שופר של לעתיד לבוא

מפורש בדברי רבינו **המהר"ל** אשר כתב (ר"ה יא:): "אם תתבונן בדבר זה, יוכל האדם לדעת סוד שופר של ר"ה שהוא דומה לשופר שנאמר 'והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול', כי אשר תמצא השופר בתורה לא תמצא אלא בגאולה, או מה שיושיע הקב"ה את ישראל... וכן אמרו חכמים ז"ל הוראה שופר בחלום יצפה לגאולה וכו' בפרק הוראה(ברכות נו:). הרי לך כי השופר הוא הגאולה", ועיין שם שהאריך בזה. וזהו עומק דברי

להרה"ק בעל **מנחת אלעזר** האדמו"ר ממונקאטש זי"ע"א היה נכד "צבי נתן דוד" ואהבו במיוחד וצבי הקטן נהג לשבת בחיק סבו בתפילת קבלת שבת. ובראש חודש אלול בשנה האחרונה לחייו נפ' ב' סיון תרצ"ז, לקח **המנחת אלעזר** את השופר כדי לבדוק אם הוא במצב טוב, צבי נכח בחדר והתרגש מאוד לראות את השופר ולשמע את צליליו הוא ביקש מסבו לתקוע תקיעה נוספת והסבא הסכים בשמחה. מאז זה הפך לקביעות, בכל יום מימי אלול לאחר התקיעות אותן תוקעים בחודש זה, היה הסבא תוקע תקיעה נוספת עבור נכדו. בערב ראש השנה בו לא תוקעים בשופר, התאכזב הנכד צבי כשלא שמע את תקיעות השופר היום הוא ערב ראש השנה הסביר לו סבו היום לא תוקעים בשופר, מחר בבוקר נתקע בשופר בבית הכנסת. הילד לא הבין וגם לא רצה לנסות להבין הוא צעק רקע ברגליו והתעקש עוד תקיעה אחת עוד תקיעה אחת. לאחר זמן סבו התרכך לשמע הבכי של נכדו האהוב והוא תקע תקיעה אחת.

המנהג במונקאטש היה כי בראש השנה לפני תקיעת השופר היה הרבי נושא דברים. לפני שפתח את דבריו, ניגש **המנחת אלעזר** אל ארון הקודש פתח אותו ואמר: "יבון העולמים, עלי לבקש מחילה, כתוב בספרי ההלכה שלא לתקוע בשופר בערב ראש השנה, אך אני תקעתי ביום זה, הוא החל לבכות וקרא: האם

האבין מיר א רחמנות'דיגען באשעפער!".
(שרפי קודש עמ' קיד)

מנהג ישראל, אשר יסודו מרביתו המקובלים, לומר קודם תקיעת שופר "למנצח לבני קרח מזמור". אמר על כך פעם **כ"ק מרן אדמו"ר מגור שליט"א**: הנה בעת מחלוקת קורח ביקש משה רבינו ע"ה ואמר לפניו יתברך (במדבר טז, טו) אל תפן אל מנחתם, ואיתא במדרש שם (במדב"ר יח, ט) שתפילתו היתה "אל תקבלם בתשובה", ומכל מקום לבסוף ניצולו בני קרח על ידי שהרהרו בתשובה כדאיתא בחז"ל (שוח"ט תהלים, יח), ויש מכך לימוד עצום לדורות, שאפילו הירוד שבישראל, שמשה רבינו ע"ה איש האלקים בעצמו התפלל עליו שלא יקבלו השי"ת בתשובה, מכל מקום אם שב בכל לבו אין יכולת למנוע ממנו את שערי התשובה. ומטעם זה אומרים קודם תקיעת שופר "למנצח לבני קרח מזמור", לעורר את בני ישראל על גודל כח התשובה שלמדים אנו מבני קרח, לבל יתיאש שום אדם מישראל לשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך...

קדושת מנהגי ישראל

הרה"ק רבי חיים מאטניא זי"ע היה רגיל להפליא את קדושת מנהגי ישראל, באומרו שגם מהמנהגים נבראים מלאכים, ולא רק מהמצוות. והראיה לכך מתקיעת שופר, שאנו תוקעים תש"ת תש"ת תר"ת רק מספיקא, כדאתקין רבי אבהו בקיסרי (ר"ה לז, א), ואף על פי כן אומרים אנו ביהי רצון שאחר התקיעות שהמלאכים היוצאים מן הקשר"ק, מן הקשר"ק ומן הקשר"ק, ימליצו טוב בעדנו, הרי שגם ממנהגי ישראל נבראים מלאכים.

בהלת השטן, היא עצמה לימוד זכות על ישראל

הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע אמר שכששומע המקטרג את קול השופר והוא נבהל, שואל אותו מיכאל המלאך, מה לך כי התבלבלת? אומר לו השטן, אני מפחד שמא הגיע הסוף שלי. אומר לו מיכאל שר ישראל, אהה, אתה הוא מלאך, וכשאתה מתיירא שמא הגיע סופך אתה מתבלבל כ"כ, והנה בני ישראל קרוצי חומר, שהם מלאים פחדים ובהלות כל השנה, כמ"ש בתפילת **רבי אלימלך** שכל העוונות הם מרוב התלאות והצרות, ואיך אתה בא לדון אדם שלא התפלל מנחה בכונה לאחר

שהוא מלא טירדות, והרי אתה מלאך וגם אתה רועד מפחד שמא הגיע יומך. נמצא שעצם הבהלה של השטן, זהו לימוד זכות על בני ישראל:

כח השופר לעקור שורשים רעים ולהעלות גם מי שביד הסט"א

בליקוטי הרי"מ. שופר ראשי תיבות ש'ו'רש פ'ורה ר'אש ו'לענה (פ' נצבים כט, יז). שופר נעמט ארויס אללע געמיינע שרשים (- שופר מוציא כל השרשים המכוערים). שעל ידי שופר של ראש השנה נעקרים כל השרשים הרעים שבישראל.

כע"ז, **באהל שלמה** ((תרפ"ד-תרצ"ה) עמ' ה, העתקת מאמרים מהגה"צ ר' צבי מאיר הכהן זצ"ל אבד"ק ראדמסק, בנו של הרה"ק התפארת שלמה זצ"ל)) בשם **היהודי הק'...** ובאלו ימים הוא עת רצון, ובפרט בראש השנה שאנו תוקעים בשופר. ושמעתי בשם **הרב היהודי** זצלה"ה מפרשיסחא שאמר, שר"ת שופר הוא ש'ו'רש פ'ורה ר'אש ו'לענה, הכוונה אפילו מי שנפל כ"כ לסטרא אחרא, אעפ"כ השופר יכול לעלות אותו...

עוד רמז על שופ"ר, מביא **הט"ז** (אורח חיים סימן תקפה ס"ק ז) ועוד הביא ב'טור', וז"ל: רמז לדבר אין שטן ואין פגע רע ר"ת שופר, פי' כשיש שופר אין פגע רע. וקשה היכא רמיזא "אין שטן, אדרבה להיפוך משמע ח". ונ"ל דהוא ע"ד שמצינו במדרש, שסמאל עצמו מלמד זכות על ישראל, ואמר יש לך עם כמלאכים כו', ע"כ אמר כאן "שטן ואין פגע רע", כלומר, אף שהשטן שם הוא, מ"מ אין פגע רע, כי הוא עצמו נהפך לטובה, ממילא הוה כאלו אינו שם כלל והוה שפיר "אין שטן".

שופר ממשיך בני חיי ומזוני

אי' **מהרה"ק מרוזין זי"ע**, עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, זמרו לאלקים זמרו וגו' (תהלים מז, ט-י) בעת תקיעת שופר הוא עת רצון גדול, ובשעת התקיעות יכול לפעול ישועה עבורו ועבור בני ביתו. וזהו מ"ש דוד המלך ע"ה: 'עלה אלקים בתרועה', מדת הדין עולה ומסתלקת כשתוקעים בשופר, ה" בקול שופר, ובמקומו באה הוי"ה שם הרחמים, 'זמרו לאלקים זמרו' עד שגם מדת הדין מזמרת ומסייעת שיהיה שנה טובה לישראל. ואילו היו יודעים איזה עת רצון היא בשעת תקיעת שופר, היינו מחזיקים את הזמן הזה בשתי ידיים כדי שלא יעבור.

"תקעו בחודש שופר וגו' כי חק לישראל הוא" - חק לישיני דמזוני

והרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע כותב בספרו **"ליקוטי מוהר"ן"** (ח"ב סי' ח) פירוש נורא הוד בענין **"חוק - לישנא דמזוני"**, ותוכן דבריו: כי כבר נודע מה שכתבו המקובלים כי כשחוטא אדם רח"ל נוטלת ממנו הסטרא אחרא את כל תורתו ותפילתו וניזונות מהם, ורק לאחר ששב בתשובה ומקיש על שערי רחמים מתקיים בו "חיל בלע ויקיאנו מבטנו יורישנו אל" (איוב כ, טו), ומקיאה הא אחרא את כל מה שגזלה ממנו בתחילה ומשיבה לו את מדרגותיו. והדברים עתיקין.

והנה תיקון זה נעשה על ידי התפילות בראש השנה, שבכח תפילותינו ובקשותינו מוציאין אנו מידיהם את כל ה"מזונות" שגזלו מאתנו במשך ימות השנה. וזהו שאמר הכתוב: "כי חוק - לישנא דמזוני - לישראל הוא", כלומר: כל ה"מזונות" שגזלה מאתנו הא אחרא במשך ימות השנה, "לישראל הוא" - מוטל עליה להחזיר אותם עתה לישראל, כי כן הוא ה"משפט לאלקי יעקב":

'תקיעת שופר ורדיית הפת חכמה ואין עמה מלאכה'

הרה"ק מצאנו זי"ע בעל ה"דברי חיים" היה אומר: תקיעת שופר בלבדה לא סגי, עיקר ה"חכמה" בשופר הוא לקשר בין "תקיעת שופר" ל"רדיית הפת"... היינו להשפיע לקהל עדת ישורון שפע של פרנסה לכל ימות השנה... זוהי אכן "חכמה" מיוחדת...

וכתב ב"תפארת שלמה" (מאמרי ר"ה ד"ה תקיעת שופר): "תקיעת שופר ורדיית הפת חכמה ואין עמה מלאכה (ד"ה כט, ב)... כאשר מתעורר עולם החכמה ממילא יורד כל השפעות טובות ופרנסה טובה לכלל ישראל, וזה שעולה שניהם בקנה אחד - תקיעת שופר ורדיית הפת חכמה, כי כאשר מתעורר עולם החכמה על ידי תקיעת שופר, יורד גם כן השפעות טובות, רמז ל"רדיית הפת"... על ידי עולם החכמה שנתעורר בתקיעת שופר יורדים כל השפעות על השנה הבאה". עכלה"ק.

והוסיף בספרו (מאמרי יום הכיפורים ד"ה תניא): **"כי זה ההידור ותפארת להשי"ת כשבני ישראל יש להם פרנסה בכבוד ועוסקים בתורה מתוך הרחבה"...** ומפרש שם בזה סמיכות הבקשות בברכת המזון: הרחמן הוא ישתבח לדור דורים ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים - הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד... כי אכן כשמתפרנסין בני ישראל בכבוד זוהי תשבתו ותפארתו יתברך...

בעטרת ישועה (מהרה"ק ר' ישוע מדז'קוב זיע"א, פרשת שופטים, יב) ...נודע אשר ע"י כח השופר ממשיכין בני חיי ומזונא, כי שופ"ר נוסריקון פקידת שרה רחל וחנה רומז על בנים, גם ממשיך חיים בסוד שופר מאריך [ר"ה כו ע"ב] רומז על המשכת חיים באריכות ימים, גם נאמר רחמנא אמר תקע"ו [ר"ה טז]. אשר תקע"ו עולה עוש"ר, גם נאמר ובאו האובדים בארץ אשור [ישעי' כז יג] [הרומז על טוב ועשירות כי אשור"ר מלשון חיזוק. ועיין לעיל בפרשת פינחס מאמר א] כנודע מדברי מרן זצ"ל [עיין באמרי נועם מועדים ח"ג במאמרים לט"ו בשבט ד"ה אמרו חז"ל], הרי אשר בכח השופר ממשיכין כל הג' טובות עולם הזה וכן"ל.

שופר נוסריקון אין שטן ואין פגע רע, ותבות אלו בגימטריה תשרי, להורות שבחודש תשרי אין כח לשטן לקטרג על ישראל, מפני שהם מלאים מצוות בכל החודש כולו. (זכר דוד)

האותיות אחר שופר כמנין שכרך הרבה מאד, שהתשובה הופכת זדונות לזכויות. (בן איש חי)

אמרות טהורות בתפילת ר"ה

"זכרנו לחיים" - מרן הלב שמחה מגור זי"ע
היה מרגלא בפומיה: **"וכתבנו בספר החיים למענך אלקים חיים"**, ישנם יהודים שלא חיים בהאי עלמא עבור עצמם כלל... כל חיים אינם אלא למענו יתברך... לקדש שמו יתברך בעולם... לעשות רצונו בלבב שלם... על זה מבקשים אנו: רבוננו של עולם, במטו מינך כתוב אותנו בספר הזה של אלו שחיים רק למענך... "בספר החיים למענך"...

"ונתנה תוקף קדושת היום" - מהרה"ק רבי שרגא פייוויל מגריצא זי"ע אמר פעם אחת בדרשה בר"ה לפני התקיעות בהתעוררות גדול בפיוט ונתנה תוקף, אשר לפני דרי מטה בני אדם צריכים להאריך כ"כ עד שיתעוררו היינו לחשוב ולהגיד תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום ובו תנשא מלכותך, ויכון בחסד כסאך וכו', והשי"ת הוא דיין ומוכיח וכו' וכותב וחותם, ובשופר גדול יתקע וכו'. אבל המלאכים דרי

מעלה יתעוררו ויחפזון וחיל ורעדה יאחזון באם יאמר לפניהם רק התיבות הללו 'הנה יום הדין' המה אינם צריכים לכל האריכות, כמו לבני אדם. וע"ד 'הודו לד' קראו בשמו' היינו לפני בני ישראל די באם רק קוראים בשם ה' אז קמים להודות, אבל 'הודיעו בעמים עלילותי' באם רוצים שהעמים יודו צריכים לחשוב לפניהם באריכות עלילותיו של השי"ת. כן המלאכים למעלה די לפניהם הכריז הנה יום הדין, וחיל ורעדה יאחזון, עכ"ל. (תפארת ישראל אות לה)

'הטוב ומיטיב לרעים ולטובים' - שמעתי
מזקני הקדוש **החידושי הר"ם** זצ"ל בשם הרבי ר' בונם זצ"ל פירוש על 'הטוב ומיטיב לרעים ולטובים', אלו שלפעמים המה רעים ופעמים המה טובים. (שפתי צדיק נח אות י')

'וכל מאמינים שהוא עונה לחש' - ב"טיש"
שערך פעם בראש השנה הרה"ק רבי **יעקב אריה מראדזימין זי"ע** פירש ואמר: הכל מאמינים ויודעים כי כאשר מתרבה הקטיגוריא לפניו יתברך ביום הדין, מה **"עונה"** להם השי"ת? הוא צועק ואומר: זאלל זיין שטיל, **"לחש"** שיהיה כאן... שקט...

'כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך' - מהרה"ק רבי יעקב יוסף הכהן מפולנאה זי"ע, תלמידו של **הבעש"ט**, כותב בספרו **"תולדות יעקב יוסף"** פרשת פינחס (אות ב) בזה הלשון: "שמעתי בשם **חכם ספרדי** בנוסח תפילת ראש השנה: כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך, דאין לו שחר כלל. ואמר, דמצינו מידת הקב"ה היפך מידת בשר ודם, כי מלך בשר ודם שהיו לו ב' עבדים, אחד עובד המלך מנעוריו ולא נמצא עולתה בו כי ישר הוא בעבודת המלך, ועבד השני מרד במלך ואחרי זה חזר בו ונעשה עבד נאמן, בוודאי אהבת המלך לזה העבד הנאמן מנעוריו יותר שלימה אהבתו מאהבת העבד שמרד בו תחילה.

מה שאין כן מידת הקב"ה אינו כך, שאוהב יותר לבעל תשובה מצדיקים גמורים, וכדאיאתא (ברכות לד, ב) מקום שבעלי תשובה עומדין אפילו צדיקים גמורים אין יכולין לעמוד.

והנה בספר **של"ה** כתב דצדיק גמור נקרא "שופר", ובעל תשובה נקרא "תרועה", עיין שם. והנה שמיעה - הוא מרחוק, האזנה

- מקרוב (ספרי ריש פרשת האזינו). ובזה יובן: "כי אתה שומע קול שופר" - רצונו לומר מרחוק, לצדיק, "ומאזין תרועה" - היינו לבעל תשובה, מקרוב. וקשה הא הוא היפך הטבע? ומשני באמת "מאין דומה לך" בזה, מצד רחמנותו. וק"ל. ודברי פי חכם חן". עכלה"ק.

ופירוש יקר זה הובא גם בקצרה ב**פרי מגדים** (סי' תקצב א"א סק"א): "שמעתי בשם הגאון **רבינו חיים כהן ראפפורט** ז"ל אב"ד דק"ק לבוב והגליל: "שומע קול שופר" פשוט - צדיק מעיקרא, "ומאזין תרועה" - בעל תשובה, לבו נשבר, יותר מקרוב, על דרך האזינו השמים ותשמע הארץ - האזנה מקרוב שמיעה מרחוק (ספרי שם), "ואין דומה לך" - מלך בשר ודם אין משתמש בכלים שבורים. דברי פי חכם חן".

ואל מהרה"ק **ר' צדוק הכהן** וכמה צדיקי הדורות זי"ע"א שפירשו: השי"ת שומע את עומק שבירת לבו של איש ישראל, אף כשהוא טמיר ומכוסה עמוק עמוק בתוך לבו של אדם עד שאינו מרגיש בו כלל... גם קול "תרועה" כזאת שומע השי"ת... והנה שמיעת קול שכזה - אין שום מלאך ושרף יכול לעשות כן, רק השי"ת בכבודו ובעצמו... וזהו "ואין דומה לך"...

'ואין דומה לך שתעשה קידוש החודש על פי בניך'

ראיתי בפירוש המחזור דראש השנה חידוש פלא, בברכת שופרות מסיימים 'כי אתה שומע קול שופר, ומאזין תרועה ואין דומה לך', היינו שהקב"ה שומע לקול תקיעותנו בשופר, ומאזין לתרועתנו, ואין דומה לו ית', וצריך להבין מה שיך לומר כאן 'ואין דומה לך'? הרי גם אנשים שומעים שופר ותרועה? ואין לומר שהכונה שאין עוד אלוה אחר ששומע קול שופר, כי אחד אלקינו בשמים ובארץ, וכי זאת מה שאנו באים להודיע כעת שאין עוד מלבדו ית'? וכתוב בפירוש המחזור **להרוקח ורבי יהודה החסיד** והראשונים, [מחזור הדרת קודש] 'ואין דומה לך שתעשה קידוש החודש על פי בניך'. כי הנה אנו תוקעים בשופר בר"ה, ולבד מזאת מבואר בגמ' שבכל ראש חודש, לאחר שקבלו עדות החודש וקדשו את החודש, הן אם מלא הן אם חסר, היו תוקעים בשופר, וכמבואר בגמ' סנהדרין דף מא 'ובשיפורא ידע בחד שיפורא' אמר דטעי בתרי שיפורא לא אמר דטעי' ופרש"י: 'שיפורא' - שופר היו תוקעין בקידוש החדש, ביום שהוא מתחיל, הן מלא הן חסר, וזה לא שמע את השופר..."

עולמות עליונים מתנהגים כפי החלטת בית דין של מטה וזהו פירוש הברכה 'ואין דומה לך', שהקב"ה מסדר את הזמנים מדי חודש בחודשו כשהוא שומע קול שופר בית דין כשמחדשין החודש, ועי"ז מקבל קידוש החודש, וכמו כן בחודש תשרי, הקב"ה מסדר כסאות למשפט על הצד שבני ישראל יקדשו את החודש, ואם נתגלה שהיה אלו מעובר, מבטלים סדר הכסאות ומסדרין אותו למחר. הקב"ה אומר לבית דין של מעלה 'אני ואתם נרד לבית דין של מטה' ... ועל זאת אנו מברכים 'כי אתה שומע קול שופר', ששומע לקול התחתונים לציית לדברי הלל וחבריו, ובזה 'אין דומה לך', שכל סדר הנהגת העולם הוא שהתחתון שומע לעליון, ואין דומה לו להקב"ה שהוא עליון ושומע לקול שופר של התחתונים. וכן בשופר של ר"ה, הוא עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים. אך יתרה מזאת יש בר"ח ענין של שמיעה בקול שופר של חכמי ישראל, לא רק שעוררו רחמיו כמו בשופר של ר"ה, אלא שקבעו כך וכך יהא, והקב"ה שומע לקולם. כביכול. 'ואין דומה לך'. (מתוך שיעור הרב רייזמן יום רביעי ד תשרי תש"פ)

ובשיח שרפי קודש הביא בשם האדמו"ר מסאכטשוב (בעל אבנ"ז) זי"ע שאמר למה לא נתייסד פייט על ליל ר"ה על כי מחבר הפייט הי' **ר"א הקליר** והכל עפ"י ר"ה כמו שראה השירה בשמים שאומרים המלאכים בקדושה כן יסד וחיבר הוא למטה זה הי' יכול להיות בליל יו"ט אחרים אבל בליל ר"ה הא אין מקדשין החודש בלילה ולא ידעו המלאכים לומר שירה של יו"ט. וגם אינם אומרים שירה בשעה שספרי החיים והמתים מונחים לפניו כמו שאמרו בגמ'. ע"כ לא חיבר פייט על ליל ר"ה כיון שלא ראה היאך ובאיזה אופן המלאכים אומרים אז שירה אח"כ מצאתי שכן כתוב בס' הקה"י וכן בכל בו בשם המדרש שכשרצה **ר"א הקליר** לייסד הפייט עלה לרקיע ושאל למיכאל היאך המלאכים שוררים והראוהו וכן יסד הוא עפ"י א"ב.

תשליך

מגביה העבירות

הביא בשם משמואל (שמיני). מספרים על הרה"ק **מראפשיץ** זצללה"ה שהלך ר"ה לתשליך ופגע **בהרבי מלובלין** זצללה"ה בחזירתו מתשליך, ושאלו הרבי אנה אתה

הולך, והשיב שהולך להגביה מה שהשליך הרבי, ולא לבד בדרך צחות אמר כן אלא שכן הוא באמת.

בין כסא לעשור

י' ימי תשובה כנגד י' הדברות

א' **בתנא דבי אליהו** (זוטא, פ' כ"ב) 'מפני מה הקב"ה מצוי להם לישראל באלו הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, כנגד עשר נסיונות שנתנסה אברהם אבינו וכנגד עשרת הדברות שקבלו בסיני'.

ובשם **הבעש"ט** א', בימים ההם ובעת ההוא נאום ה' יבוקש את עון ישראל ואיננו וגו' כי אסלח לאשר אשאר. יש להבין: מאחר שיסלחו לישראל כל עונותיהם למה יבוקשו העוונות? והתשובה היא כי: השב מאהבה זדונות נעשו לו זכיות (יומא פ"ו ב'), ואם כן יקבלו ישראל שכר גם על זדונותיהם. לפיכך יבוקש אחרי העוונות שלשעבר כדי להרבות שכרן של ישראל. זהו: "יבוקש את עון ישראל" בשביל להרבות שכרן דוקא משום "ואיננו" - שיהפכו לזכיות. ולכן אומרים מעביר ראשון ראשון ולא נאמר "מכלה" את החטאים דאולי יעשה תשובה מאהבה ויעשו זדונותיו לזכיות.

באחת מן השנים בעת שאמרו סליחות בבית מדרשו של הרה"ק **רבי פנחס מקאריץ** זי"ע, סובב לפתע הרבי את ראשו אל עבר קהל המתפללים כשהגיעו לומר את הסליחה 'עננו', פתח ואמר: "משל למלך שהיה יוצא מארמונו אל אזורחי המדינה פעם אחת בשנה לשמע את בקשות העם ולהבחין בצרכיהם, נתיניו של המלך שהיו באמתחתם בקשות רבות טכסו עצה כיצד יספיקו לומר את כל משאלותיהם בזמן כה קצר עד שגמרו בדעתם לומר בקול אחד בבוא המלך: "המלך עננו, המלך עננו" אמר הרבי: כן הוא עכשו כשמלך בשדה מאזין לקולנו, עצתנו היא לומר 'עננו עננו' ובכך ימלא כל משאלותינו (לקוטי אמרי פנחס אות נ).

מצוות התשובה

כתב **הרמב"ם** (הל' תשובה פרק ז הל' ו) וזה לשון קודשו: גדולה תשובה שמקרבת את האדם לשכינה שנאמר שובה ישראל עד ה' אלקיך, ונאמר ולא שבתם עדי נאם ה', ונאמר אם תשוב ישראל נאם ה' אלי תשוב, כלומר אם תחזור בתשובה בי תדבק, התשובה מקרבת את הרחוקים, אמש היה

זה שנאוי לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד, וכן אתה מוצא שבלשון שהקב"ה מרחיק החוטאים בה מקרב את השבים בין יחיד בין רבים, שנאמר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי, ונאמר ביכניהו ברשעתו כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו, אם יהיה כניהו בן יהויקים מלך יהודה חותם על יד ימיני וגו', וכיון ששב בגלותו נאמר בזרובבל בנו ביום ההוא נאם ה' צבאות אקח זרובבל בן שאלתיאל עבדי נאם ה' ושמתיך כחותם.

מקורות:

(ספרים קדושים, גיליונות, אור מופלא ר"ה תשפ"ד, יין ישן מכמה שנים, מתיקות ועוד. תשואות חן חן להני גברי מזכי הרבים ויזכו להרבות ולהיטיב ומן השמים יתברכו בכל הטוב)

עובדות צדיקים

צדיקי הדור מלמדים זכות

פעם אחת ביום ראש השנה קודם תקיעת שופר, ברח רבינו הקדוש **ר' זוסיא** מבית מדרשו ויצא לחוץ פתאום, ושם באמצע הרחוב פגש בילד עני אחד נער השלוח ונעזב ערום ויחף ורעב, ואמר הרב אל הנער הכי אין אתה מתקנא בנער כמוך מן אומות העולם ההולך לקראתך שהוא יש לו כל טוב ואוכל ושותה ומלוכב היטב. והשיב הנער יהי לי אשר לי, ואני בעזרת השם יהודי אנכי ומאמין בה'. והלך תיכף אל בית המדרש, ובאלו הדברים הלך ללמד זכות על בני ישראל קודם התקיעות, וצעק ואמר: רבונו של עולם מי כעמך ישראל, הנה זה הנער עני ורעב ומחוסר כל, ואף על פי כן מקבל עליו הכל ואינו רוצה להחליף אמונתו. ועל ידי לימוד זכות זה נפתחו שערי רחמים על כל ישראל, זי"ע (זהב המנורה (ראש השנה) - הרה"ק ר"ר משולם זוסיא מהאניפאלי זי"ע)

יהודי מתוק אתה, מתוק כדבש

מסופר ששנה אחת לא היה להרה"ק בעל **ה'תפארת שלמה'** מראדומסק זי"ע דבש בליל ראש השנה. קידש ובצע על הפת, התפוח לפניו ודבש אין. הביט סביבו וראה יהודי יושב בסוף השולחן. יהודי שכל יהדותו מתבטאת בכך שהוריו יהודים.

ה' ירחם. לא תורה ולא יראה, לא מצוות ולא מעשים טובים. הסתפח, כדי לאכול... ה'תפארת שלמה' נטל את התפוח וקם, רץ אל היהודי. נטל ידו וחפן אצבעותיו סביב התפוח, וקרא: "אח, איזה יהודי מתוק אתה, מתוק כדבש, והתפוח - תפוח בדבש!" והעתיר: "יהי רצון לפניך שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה כדבש!"

כתיבה וחתימה טובה עם כל המפרשים

שח הגה"צ **רבי אליעזר דוד פרידמן** זצ"ל: "הגאון **רבי שמואל שמעלקא** זצ"ל אב"ד סעליש בעמח"ס **צור החיים**, היה דרכו לברך בימים קדושים אלו "א כתיבה וחתימה טובה מיט אלע (עם כל ה-) מפרשים, אויך מיט דעם (גם עם ה-) 'פני יהושע'...". "הדיין מקאסוב" (בספרו בית פנחס לקוטיס אות כא) פירש דבריו עפ"י דברי הרה"ק **ה'שר שלום'** מבעלזא זצ"ל על מאמרם ז"ל (ברכות ז.) "אל תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך" שאף שהעיקר הוא לברך את ישראל שיושעו בהשפעות קדושות ברוחניות בתורה ובמצוות שזהו עיקר תכליתו של האדם, עם כל זה "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך" כלומר גם ברכה על גשמיות לא יהיה קל בעיניך לברך עכתוד"ק, והנה ידוע שהאדם הזוכה לקדש רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו לעבודת השי"ת אזי ממילא נעשה בריכה עליונה להשפיע לאחרים השפעות לרוב, והוא בבחינת דוכרא, ואז זוכה לשפע טוב גם בגשמיות ובענייני העולם הזה שהיא בחינת נוקבא, והנה ידוע שהלבנה מקבלת אורה מהשמש. וזהו שבירך "כתיבה וחתימה טובה עם כל המפרשים" וכמו שכתבו הספה"ק שמה שאנו מתפללים ליכתב בספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה וכו' היינו ברוחניות, שניוושע בכוח"ט בעניינים רוחניים, ועל זה הוסיף אפילו עם הפני יהושע' על פי מאמרם (ב"ב עה.) "פני יהושע כפני הלבנה" כלומר שנקבל שפע ברכה והצלחה גם בגשמיות ואז יהיה הכתיבה והחתימה עם כל המפרשים בגוף ובנפש על כל ישראל אמן.

הוסיף **הגרא"ד**: עוד י"ל עפ"י דברי הרה"ק **רבי ישכר דוב מבעלזא** ז"ע שאמר, שלימוד בספר 'פני יהושע' מסוגל לשמחה. ולכן בירך שיהיה שנה טובה בכל העניינים אפילו עם הפני יהושע' שיהא שנת ששון שמחה אכ"ר. מפי הגה"צ **רבי אליעזר דוד פרידמן** זצ"ל (אור לישרים ר"ה תשפ"ב)

שמעתי מפי **הרב ישראל פרידמן** מעדג'ווער ומנשסתר, נכד צדיקי בית טשורטקוב, ששמע מפי איש נאמן, **שהחפץ חיים** זצ"ל הורה לעיין בספר **קדושת לוי** בפרוס הימים הנוראים, באמרו שבימי הדין אנחנו צריכים להמלצת זכותו של **הקדושת לוי** זצ"ל. (הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל (שליט"א) אבד"ק גולדרס גרין "יפה שיחתן")

הרה"ק **רבי דוד מלעלוב** זי"ע לקח לביתו ילד קטן שקראו לו **איציקל** [הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע], שנתייתם מאביו ואמו וגידלו וחינוכו כבנו, כשהגיע ערב ראש השנה וחסידי **החזון מלובלין** שכרו עגלה לנסוע לרבם, נפרד הרה"צ מהילד המאומץ ואמר לו איציקל אתה לא תיסע אתנו ללובלין כי יש שם דוחק גדול ויכולים לרמוס אותך, ועוד כי בבואך אתי לבי כל הזמן להשגיח עליך, ותהא כל תפילתי בך"ה מלובלית, ולכן תישאר הפעם בבית.

הילד לא ענה להרר"ד כלום, וכאשר כל החסידים וגם הרר"ד עלו על העגלה, קפץ איציקל ותלה את עצמו על דף אחד שיצא מאחורי העגלה ונסע אתם בדרכם ואף אחד לא ידע מכך כלל, ורק כשהגיעו לאיזה תחנת ביניים, וירדו כולם מן העגלה בחנו בו ולקחו אותו בתוך העגלה.

בבואם ללובלין אמר לו הרר"ד שבהיות ויש כאן דחיפות עצומות ולא יוכל למצוא אותו בין המון האנשים, על כן מצווהו שתמיד יחזיק באבנט שלו וכך יהיה צמוד אליו תמיד.

ביום א' דר"ה אחרי תפילת שחרית יצא החזון מביהמ"ד ולא חזר לתקיעות, וחיכו עליו זמן רב למאד ועדיין לא הגיע, והדבר עורר דאגה רבה בין החסידים, עד שקבעו ואמרו שהרר"ד מלעלוב יכנס אל הרבי וישאל אותו למה אינו נכנס לביהמ"ד לתקיעת שופר. גם הילד איציקל נכנס עם הרר"ד ואחז באבנטו, אבל החזון כלל לא הפנה את ראשו לתלמידו הרר"ד, ורק שאל את הילד איך קוראים לו, וענה שקוראים לו איציקל, שאלו החזון ואתה לומד משהו, ענה שהוא לומד הסוגיא שקרוב פסול לעדות, ושאלו החזון ולמה הוא פסול, ענה הילד שכן הקרוב יכול להעיד שקר כי רוצה לעשות טובה לקרובו, שאל אותו החזון האם הכל מובן לו כאן או האם יש לו קושיא בגמרא, ענה הילד שבאמת קשה לו על מה שאמרו קרוב פסול לעדות בין אם אמר לטוב ובין אם אמר לרעה,

ואיני מבין למה גם לרעה יפסול, שאלו החזון ויש לך אתה תירוץ על זה, ענה הילד כי קרוב שמעיד לרעה על קרובו הוא בכלל לא בן אדם, והכתוב אומר ועמדו שני האנשים, שהעדים צריכים להיות אנשים, מיד נתלהב החזון ואמר מי לנו קרוב כמו השי"ת, ובודאי שלא יוכל להעיד עלינו שום רעה, ומיד נכנס לתקיעות. (הרה"ח ר' אייר שוורצמן הי"ו "יהי אור")

חסידים מספרים שפעם ניגש **החסיד המפורסם הרה"צ רבי מרדכי ראקוב** זצ"ל אל רבו הרה"ק **ה'חזון מלובלין** זי"ע בראש השנה, והודיע לו בשמחה שנעשו היום נסים ונפלאות לכלל ישראל. שאלו הרבי לפשר כוונתו. השיב החסיד בחכמה, שתקנו המקובלים לומר לפני התקיעות פרק מ"ז שבתהלים "למנצח לבני קרח מזמור", ואלמלי היו קובעים לומר פרק קי"ט, לא היו מצליחים לתקוע בשופר מחמת אריכות פרק זה בתהלים...

והגם שבפשטות נראים דבריו כמילתא דבדיחותא בעלמא, אך כבר הסבירו שהצפין והסתיר בדבריו סוד עמוק מאד. כי פרק קי"ט מדבר על תמימי דרך ושלימות האדם לדרוש את ה' בכל לבבו ומאודו, ויהיו אבריו וגידיו משועבדים להשי"ת, שענינו לנוכח יביטו ורגליו ירוצו לבית המדרש ללמוד תורה. ואם היו אומרים כל זה לפני התקיעות היו המקטרגים מתעוררים לטעון שיבדקו בפנקסי ישראל אם קיימו אלו מה שהם אומרים בעת כזאת, ומי יוכל לעמוד בדקדוקי המשפט. לכן נס גדול הוא לכלל ישראל שאומרים הפרק של לבני קרח מזמור המזכיר את בני קרח שנתבצר לה מקום בגיהנם, והיו עומדים ומוכנים בדיוטא התחתונה לרדת חיים שאולה לאבדון וברגע האחרון השכילו לחזור בתשובה על ידי קבלה גמורה ורצון אמת לחזור אל ה', וזה יעורר עלינו זכות במרומים שגם אנו נזכה לחזור ולהתקרב אליו יתב"ש. (באר החיים, ירח האיתנים עמ' קסח)

תקיעות של דינרי זהב...

בחקל יצחק (פ' ראה ד"ה ושמעתי, דף ס"ה ע"ג) שמעתי ממאמור"ר [ה"אמרי יוסף" מספינקא] זצלה"ה, שכאשר **רבינו הקדוש מלובלין** צוק"ל זי"ע הלך לתקוע בך"ה פעם אחד, עמד הבדחן שלו בדרך הליכתו, ושאלהו: מה יתקע רבינו?, והשיב לו: מה רצונך שאתקע?, והשיב הבדחן, "שיתקע

חביתין גדולים מלאים דינרי זהב לישראל",
ואמר לו רבינו, שכן יעשה.

כ"ק אדמו"ר מסלונים זצ"ל [שליט"א] בעל
נתיבות שלום סיפר לי פעם בפרטות:
פעם לפני ראש השנה הרעיש הרה"ק רבי
צבי אריה מאלק זי"ע עולמות על מצבם
של כלל ישראל, וטען שההלכה כר' מאיר
שאומר בין כך ובין כך נקראו בנים למקום.
וממילא השי"ת שהוא כמו אב לכלל ישראל
שהם בניו, כרחם אב על בנים צריך הקב"ה
לרחם על ישראל. ונעשה על כך רעש גדול
בשמים והחליטו לנסותו אם יעמוד בנסיון
של רחמנות האב לבן.

אחרי זמן מה בא אליו תלמידו שהיה
חביב אצלו למד ורצה להזכיר לפניו
את אחד מב"ב שחלה והמצב היה חמור
ביותר, ובבואו לרבו רץ בכל כחו ומיד רצה
לקפוץ לתוך חדרו להזכיר לפניו, אבל בנו
של הצדיק הרה"ר הירש לייב עמר ליד פתח
הדלת ועצר אותו מליכנס, ואמר לו שאביו
צויה לו לעמוד לפני הפתח ולא ליתן
לשום איש ליכנס עתה, אבל החסיד שהיה
להוט ליכנס לרבו כי מצב החולה הלך
ונעשה גרוע וחמור יותר רצה לפרוץ דרך
הבן וליכנס אף ללא רשותו, אבל בנו של
הצדיק התרגז על החסיד ונתן לו סטירת
לחי מצלצלת. מיד נעשה רעש גדול בין בני
הבית על שהעז בן הצדיק לתת סטירת
לחי להתלמיד הותיק והגדול ביותר של
הרבי, ומעוצם הרעש קם הצדיק ויצא
החוצה ומיד ניגש לבנו ואמר לו אתה העזת
לתת סטירה לתלמידי החשוב הזה, אמנם
כרחם על הבנים אין לי שום הקפדה עליך,
ואדרבה הצדיק עוד פייס את בנו.

אח"כ נכנס הצדיק בחזרה לחדרו ושמעו
שהיה בוכה שם מאוד ואמר דיבורים
להשי"ת, וטען לפניו על מה שהעמידו אותו
לפני ניסיון קשה כזה, כי זה ניסיון התלוי
לטובת כל כלל ישראל, כי באם ח"ו הייתי
מקפיד על בני והייתי כועס עליו היה כל
עדת ישראל סובלים מכך, ואיך ניסו אותו
בכך הלא בס"ה איננו רק בן אדם. בחוץ
לא שמעו מה שענו לו משמים, אבל אח"כ
אמר שאמרו לו מן השמים, כי בגין הניסיון
הקשה הזה מפצים אותו שכל הפתקאות
שיגישו לו היהודים לראש השנה - והיה
השלחן מלא פתקאות - שכולם ייושעו כל
אחד בישיעתו שלו, ואכן סיפרו שהיה אז
שנה מוצלח מאוד. (הרה"ח ר' יאיר שוורצמן הי"ו

"יהי אור")

אמונת צדיקים

לאחד מחסידי ראזוואדוב שנקרא ר' אליהו
ווינער, היה פונדק בבעלותו ובכל פעם
שהיה מגיע לאותו אזור אי מי מצאצאיו
של הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע, היה
מארחו ללא כל תמורה ומכבדו עד מאד.
פעם בא לשם בעל ה'אמרי נעם' מדז'יקוב
זי"ע ושהה שם למשך כמה ימים. כשעמד
לעזוב את המקום ושאל את ר' אליהו
כמה חייב הוא לשלם לו על ימי השהיה
בפונדק, ענה לו ר' אליהו ואמר שאין הוא
רוצה לקבל ממנו כל תמורה וכי זכות היא
לו השהיה במחיצת קודשו. הרגיש ה'אמרי
נעם' הכרת הטוב כלפי אותו האיש, ושאלו
האם צריך הוא לאיזה ישועה בענין כל
שהוא. הרה"ר ר' אליהו בדבר ואמר לרבי כי
זה כמה שנים שעברו מיום חתונתו ועדיין
לא נפקד בזרע של קיימא. המתין הרבי
מספר רגעים ולאחר מכן אמר לו: "תבוא
אצלי לראש השנה ובעזר ה' אפעל למענך
לישועה". לאחר דברים אלו נפרד ממנו
ה'אמרי נעם' ויצא לדרכו. או אז החלו
הספיקות לקנן בלבו של רבי אליהו. מצד
אחד משתוקק הוא לחבק בן, אך מצד שני
רגיל הוא לנסוע מזה חמש עשרה שנים
לרבו מראזוואדוב, ואיך יעזוב את רבו?
ומאיך גיסא - הלא יש לעשות כל פעולה
על מנת לזכות בבנים! על כן גמר בלבו
לנסע לרבו תכף ומיד ולהציג בפניו את
הענין, ואכן ארז את מטלטליו ונסע לרבו.
כשנכנס לחדרו של הרבי החל לשטוח
את שאלתו בפחד ואימה, תכף ומיד אמר
לו הרבי: "וכי שאלה יש כאן? ודאי שתסע
אליו ויגל לבי בישיעתך". כששמע ר' אליהו
את תשובת הרבי בבהירות גמר בלבו
לנסע לדז'יקוב כמאמר הראשון. אולם
כשהתקרב ובא ראש השנה, החל ר' אליהו
להרהר שוב בדבר ואמר בלבו: "מה יהא
עמי? אכן ה'אמרי נעם' יבטיח לי בן ואושע,
אך אז יבוא השטן לבלבלני ולהכניס לי
קרירות וזלזול במורי ורבי ויאמר: "נוסע
אתה שנים רבות לרבעך ולא נפקדת בדבר
ישועה, והנה אך נסעת פעם אחת לדז'יקוב
ומיד נושעת..." "מחשבה זו", אמר לעצמו ר'
אליהו, "תנקר בלבי ועלולה חלילה לפגום
באמונתי". לאחר שהפך בדבר שוב ושוב,
התחזקה ההחלטה אצלו והיה מנוי וגמור
עמו: "אם התקשרותי לרבי עומדת בסכנה
על ידי לדת בן, אינני צריך לבן..." קם ר'
אליהו ונסע לראש השנה לראזוואדוב.
כשגשג בליל ראש השנה לקבל שלום
ולהתברך בברכת 'שנה טובה' מרבו, שאלו

הרבי בתמהונו: "מה הנך עושה פה? וכי אין
אתה צריך להיות אצל הרבי מדז'יקוב?"
אמר לו רבי אליהו את מחשבותיו שהובילו
אותו להחליט כך. כראות הרבי את הדבר,
איך מותר חסיד על בנים והכל על מנת
שלא תפגם גחלת אמונתו, התרגש ואמר
לו: "מבטיח אני לך כי תזכה לחבוק בן עוד
בשנה זו". (בית צדיקים יעמוד, באבוב)

הצדיק בלבשו של ירמיה הנביא

פעם בא אל המגיד מטריסק אדם שלא
נפקד בזרע של קיימא, ראה אותו שם
אדם שהכירו ושאלו לסיבת בואו. ענה לו
האיש - באתי בעבור יברכני הרבי ואזכה
לראות בנים עוסקים בתורה ובמצוות.
אמר לו אותו אדם: אספר לך מעשה
שהיה עמי. שנים רבות הייתי חשוך בנים
והפצרתי בהרה"ק רבי יהושע מבעלזא
שיברכני בזרע של קיימא, אולם הרבי לא
נענה לבקשתי ובכל פעם התחמק ממני
בסבות שונות. המשיך אותו אדם ואמר:
פעם אחת הפצרתי בו מאד שיאמר לי אם
הוא רואה עלי שאי פעם אושע ויולדו לי
בנים, ואם אכן יאמר הרבי שאין הוא רואה
עלי שאזכה לך, אפסיק להפציר בו כל
העת. ענה לי הרבי ואמר שאכן אליבא
דאמת אינו רואה שאזכה לזרע של קיימא.
כשמעתי את דבריו הקדושים נסעתי
למגיד מטריסק והעמדתי יין בעת עריכת
השולחן. שתה המגיד מייני, לקח את ידי
וברכני שאזכה להפקד בזו השנה בזרע
של קיימא. בשמחה עצומה יצאתי משערי
העיר טריסק לכוון עיר מגורי ולביתי. לא
התמהמהתי ונסעתי לרבי מבעלזא לומר
לו על זאת הברכה. כשאמרתי דברים אלו
לרבי ענה לי הרבי ואמר: מי הוא המגיד
מטריסק? אינני מכירו. און איך זעה נישט
דעם מגיד פון טריסק פאר א רבי [-אינני
רואה אותו כרבי]. חזרתי למגיד ואמרתי
לו את דברי הרבי מבעלזא. נענה המגיד
בתמיהה ואמר: "אינני רבי?" חזור אליו
ואמר לו שבראש השנה זה ראיתיו בשמים
בהיכל גדול כשהיה לבוש בלבושו של
ירמיה הנביא, ואף הוא ראה אותי שם.
הלכתי להרה"ק מבעלזא ואמרתי לו מה
ששמעתי מהמגיד מטריסק, כששמע הרבי
את הדברים נענה ואמר: אזוי זאגט ער, עס
איז דאך אמת, איז ער דאך יא א רבי [-כך
הוא אומר? הרי זה אמת, אכן הוא רבי],
המשיך ואמר - אם כן אמר לך אכן תושע.
הצביע האיש על ילד שעמד בקרבתם

ואמר: דאס בין איך, און דאס איז מיין קינד... [-זה אני וזה בני]. (מזקנים אתבונן)

סיפר הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע, בעת שהיה הגאון בעל פני יהושע זצ"ל רב בלבוב, היה הבעש"ט הק' זי"ע מלמד בכפר סמוך לשם בהצנע לכת, והיה שם הבעש"ט הק' הבעל תפילה, ובשבת קודש נקבצו כל המנין ולמד עמהם מה, וסמוך לראש השנה הגיד סליחות כדרך הבעל תפילה. וביקשו בו אולי יוכל להתפלל גם בראש השנה, ונענה אליהם, והתפלל שחרית ומוסף והיה תוקע גם כן. הראשי קהילה חרה להם מאוד שיעיזו כפר לעשות מנין בענין שלא יבואו להעיר כי הקהל היה להם מהכפרים, ויגמרו בדעתם שכאשר יבואו על יום הכפורים יראו מה לעשות עמהם. אבל הם התפללו בביתם גם ביום הכפורים, אז כתבו לעיירות שסביבותיהם שלא למכור להם אתרוג, והוכרחו לבוא להקהל. ופסקו להם קנס שהם מחויבים עתה ערב סוכות לקבל נזיפה לילך יחפים משער העיר עד בית הרב, בקיטל שלהם ובגדי ימי הנוראים עם המתפלל ותוקע שלהם, ומשם יבואו לבית הכנסת והמתפלל ההוא ידבר כל אותיות התפילה הצריכים ניגון. ואם הם מתוקנים גם בדקדוק אותיות ובניגון ובשמיעת השופר אין עליהם עוד כי יצאו ידי זלזול ואם לא יקנסו לבד זה, וכן עשו. מובן הדבר גודל הבזיון מזה שהלכו אחריהם כל הילדים ועוד כהנה ובשחוק פיהם ולבבם. והבעש"ט הק' הזכיר בניגון הכל כתיקונו, עד בואו לברכת אבות החזיר פניו אליהם ואמר, מי שלא תיקן חטאת נעוריו לא יהיה בעת שאזכיר זה, והוסיפו עוד בשחוק פיהם, ויהי כהזכירו נתעלפו רובם ונחלשו עד נשמתם יוצאת. אז נעשה רעש גדול עד הביאוהו להרב הפני יהושע והיה הגאון הלז יושב מוכתר בטלית ותפילין, ורמז להם פטרוהו לשלום. (רמתים צופים מע' הרה"ק מלענטשנא, אות כה)

כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים

וזכורני כשהייתי בראש השנה שנת תרע"ח בראצפערט אצל דו"ז הגה"ק רבי שלום אלעזר מראצפערט זי"ע, והי בבוקר קודם התפלה ראיתי הולך בחצרו הארוך וכבר היה זקן מופלג ובקושי הלך, ומעוניין הייתי לדעת מה מעשהו בזמן כזה והלכתי אחריו, לתדהמתי ראיתי הולך לרפת הבקר ומסתכל שם, לפשר תמיהתי נענה ואמר לי, "ביום כזה שכל אחד טרוד

בתפלה ובאמירת תהלים חששתי שמא ישכחו להאכיל את הבהמות לפיכך הלכתי קודם התפלה להשגיח על כך שהבהמות לא ירעבו". וכנראה שהיה לו גם ענין פנימי בזה לעורר רחמים ביום ראש השנה, ע"ד (שבת קנא:): כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים (ולא אמרו המרחם על בני אדם, אלא המרחם על הבריות היינו אף חיות ובהמות) שאף אם כבהמות נדמינו ירחם עלינו השי"ת. (שפע חיים ימ")

פעם בראש השנה אחר תשליך עמד הרה"ק ר' יעקב יצחק ממאקריב צוק"ל על המעקה אשר על ביתו, והחסידיים רקדו ושוררו בהחצר למטה. פתח הרה"ק וסיפר, אשר באשקד גם כן רקדו החסידיים בראש השנה, ובא אלי אחד ושאל אותי, רבי מה זה הריקודין ושירה ביומא דדינא, והשבתי לו כתיב (תהלים קו, מד) וירא בצר להם בשמעו את רנתם, ומה אוכל לחשוד אותם והלא אף אכילה ושתייה לא היה בפיהם היום, וראו כי רובם הם מאותם אשר הם צריכים לעמוד בזו השנה לעבודת הצבא, והנה כתיב (שם סה, ד) יתרועעו אף ישירו, פירוש אם צריכין לשבור את האף, העצה לזה ישירו (הרה"ק ר' יעקב יצחק ממאקריב צוק"ל, מאורי אור)

הפסק בבי"ד של מעלה ע"פ ה"כסף משנה" -
'להוגה דעות בדן לוותיק ועושה חסד'

בתכלת מרדכי (מהגה"ק מהרש"ם מברעזאן צוק"ל (בהקדמת בנו הג"ר יצחק הכהן ז"ל "בן יכבד אב"). עוד שמעתי מפי הקדוש, ואח"כ מצאתי בין הכתבים, בפיוט לר"ה ויו"כ תרנ"ו. "לדובר מישרים ביום דין להוגה דעות בדן לוותיק ועושה חסד ביום דין". י"ל כי פ"א חלם לי בחוהמ"ס בהיותי ישן בסוכה, שהייתי לפני ב"ד של מעלה וראיתי שישבו כחצי גורן עגולה, והביאו איש א' לדין שעבר עבירה שחייבים עלי' מיתה ביד"ש, אלא שיש ב' דעות חייבים מיתה על עוון זה, והיו מיימנים ומשמאלים, ונחלקו אם בספק פלוגתא של פוסקים יש לפטור ביד"ש, דספיקא כלפי שמיא ליכא. והשטן הי' עומד לשטנו. ושמעתי קול שאמרו נשאל לב"ד של מטה. ושאלו אותי ע"ז, והשבתי כי גם בדיני שמים פטור מספק, ושכן מבואר ב'כסף משנה'. והשטן רצה לדחוף אותי, באמרו מה לך להתערב במשפט ב"ד העליון. ואמרתי פסוק יגער ד' בך וגו', וגם כי הלא נשאלתי ע"ז ונדרשתי לאשר שאלוני ועוד דברים, ויצא הפסק לפטרו, ואיקץ. ולא זכרתי מקום שב'כסף משנה'

א' איפוא הוא. והאיר היום והלכתי לבית וחיפשתי ומצאתי שכן הוא בכסף משנה פט"ז מפסולי המוקדשין ה"ט. ואף שבכ"מ פ"ט ממעה"ק הי"ג תמה על הרמב"ם, שכתב בספק בעיא דפטור ממיתה, דהא מיתה ביד"ש וקמי קב"ה גליא, י"ל דשאני ספק בעיא מספק פלוגתא [א"י ע' תוי"ט פ"ב דביכורים מ"ו בענין כרת בספק] ועצל"ח פסחים צ"ה מ"ש בזה). ויען דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, והגר"א בס' 'עליות אליהו' כתב שכל המאורעות שבעולם רמוזים בתורה, שמתי אל לבי די"ל דרמוז במ"ש פ' מקץ (בראשית מג, יב-יד) 'וכסף משנה קחו בידכם וגו' ואל שדי יתן לכם רחמים'. וז"ש 'להוגה דעות בדן לוותיק ועושה חסד' וכו', דבכל דבר שיש דיעות להקל הוא פטור מן הספק ועושה חסד ביום דין, וכן 'דובר משרים' שהוא מצד היושר והטוב.

במעדני מלך (על הגש"פ להרה"ק רבי אשר הורוויץ זי"ע אב"ד רימנוב - בן בעל ה'אמרי נועם' זי"ע): ידוע המעשה שהיה מספר הרב הצדיק הקדוש החוזה מלובלין זצלה"ה, שראה ברוח הקודש בראש השנה, שרועה בקר אחד ממדינת מרחקים שלא היה יודע להתפלל כלום תפלת ראש השנה, מחמת שהיה בור ולא למד כלום, והיה כל היום של ראש השנה בשדה עם מקנהו, והיה יודע שהיום ראש השנה, ולא היה יודע רק שמות אותיות הא"ב, והיה קורא כל היום את האותיות מאל"ף עד ת', ואמר במרירות לבו: "רבונו של עולם, איני יודע להתפלל, רק בבקשה ממך, קח את הכ"ב אותיות של א"ב שאני אומר, ותעשה מהם צירופים כרצונך, ויהיו נחשבים בעיניך ככל התפילות והבקשות הצריכים להתפלל היום, ויפעלו לטובה עלי ועל כל ישראל. ואמר הרה"צ מלובלין זצלה"ה, שתפילותיו של רועה בקר הזה עשו רושם גדול למעלה, ונתקבלו לרצון יותר מכל תפילות הצדיקים, כי היו יוצאים מקירות לבו באמת ובכוונה.

"רחמנא אמר תקעו"

בזכרון דברים להרה"ק ר' אלכסנדר **מקאמרנא** זי"ע (עמ' פז) ... על פי הדברים האלה יתפרש לנו מאמר אחד מדברי רבותינו הקדושים בגמרא דר"ה (טז): "אמר רבי יצחק, למה תוקעין בר"ה, למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו, אלא למה מריעין, מריעין, רחמנא אמר 'זכרון תרועה', אלא

ונתקרה דעתו. כאשר גמר הסיפור תיכף פתח וזקינו הסב"ק מראדושיץ "למנצח לבני קרח מזמור". (נפלאות הסבא קדישא (ח"ב, דף ג.)

תשליך

סיפר הגאון **רבי יששכר מאיר**: נכנסנו קבוצת בחורים משיבת פוניבז' אל ה"חזון איש" בליל ראש השנה ובירך כל אחד בברכת היום. אחד הבחורים אמר ל"חזון איש": "רבי תן ברכה..." בירכו רבינו בכתיבה וחתימה טובה. חזר הבחור ואמר: "רבי, אני צריך ברכה טובה..." ה"חזון איש" שראה שמחמת אימת הדין הבחור שקוע בעצבות, כדי לשמחו, אמר לו כשחיוך נסוך על פניו: "היום שבת, מדוע אין הולכים בשבת ראש השנה לאמירת תשליך?" הבחור השיב מה שהשיב. אמר לו ה"חזון איש": "אני אגיד לך תשובה אחרת, לך אסור להגיד תשליך, אתה שמרגיש את העוונות שלך כמשא, אם כן הדבר נחשב אצלך להוצאה האסורה בשבת..." הבחור הפנים ונרגע, הבין שבצורה של עצבות אין זה נקרא אימת הדין! (גיליון נר לשולחן שבת ר"ה תשפ"ו עפ"י "מעשה איש" ח"ד)

שאמר קודם התקיעות בראש השנה להתקוע: "בא ואלמדך כוונת התקיעות, איתא בגמרא, למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו".

שמעתי מכ"ק אדמו"ר הרה"ק ר' הלל זצ"ל מראדושיץ שסיפר מזקינו הסבא קדישא הרבי ר' בער זי"ע מראדושיץ, שאירע לו פעם אחד בראש השנה ששהה זמן רב בחדרו קודם תקיעת שופר, וכאשר נכנס לביהמ"ד לתקיעת שופר סיפר מרבו הק' החזוה **מלובלין** זי"ע, שאירע לו פעם בר"ה כזאת ששהה זמן רב ולא היה יכול לילך לתקיעת שופר, מפני שהיה לו כל כך שברון הלב, ולא היה מרגיש אצלו שום זכות או מצוה שיחזק עצמו, עד שהזכיר את עצמו באיזה זכות, שלא הקפיד וכעס כל השנה, ופעם אירע לו שמשמשו לא הכין לו מים ליטול ידיו, והיה בתרעומות הרבה עליו עד שגמר בלבו שאם יבוא יגער עליו ויתן לו פסק. כאשר בא משמשו הזכיר את עצמו במאמר חז"ל (נדרים כב.) "כל הכועס" וכו', ואמר על עצמו: מה לי להיות עובד עבודה זרה ח"ו בשביל זה, ולא גער עליו, וגם לא הקפיד את עצמו כלל,

למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השטן". והנה כבר צווחו כל בעלי חכמי חידות על דברי הגמרא הנ"ל מאי קא קשיא ליה, א' וכו'... ב' וכו'... ג' למה השיב לו אתרועה - "רחמנא אמר זכרון תרועה", מה ענין 'זכרון תרועה' לכאן, הלא 'זכרון תרועה' קאי על שבת קודש, כמו שאמרו דורשי רשומות (ר"ה כט:): "שבתון זכרון תרועה" (ויקרא כג, כד) מרמז לנו מה שהורו לנו רבותינו דבשבת אין תוקעין אלא זוכרין זכרון שופר וכו'. והנה מורינו הקדוש **מוהר"י מלובלין** זצלה"ה פירש הדברים על פי גודל קדושת סדר עבודתו, שרבי יצחק היה שואל כוונת התקיעות, והשיב לו שעיקר הכוונה העודפת על כל הכוונות הוא: "כאשר ציוונו אלוקינו", כלומר לעשות נחת רוח לרצונו ית"ש. והשיב לו כוונת התקיעה הוא: "רחמנא אמר תקעו", כלומר שנתייחד מעשינו אליו ית"ש. והנה מה מתקו דברי קדשו בזה.

וכן **באילה שלוחה** להרה"ק מליטאוויסק זי"ע (עמ' צד) שמעתי מאבי מורי הקדוש (רבי שמעון מיערוסלב) זלה"ה שאמר בשם רבו הקדוש **מוהר"י** זלה"ה מלובלין,

יומא דהילולא

כי הוא חוקר אלקי איש אלוקים, "דער איד איז איין חוקר אלקי איש אלוקים".

• • • • •

עוד הביא (שם): שמעתי שהק' מהרא"י מסאדיגורא זצ"ל שאל להרה"ג המלבי"ם זצ"ל שיפרש לו דברי הילקוט דכתיב ביה בזה"ל "בשעה שעקד אאעה"ש את יצחק בנו בכה בכיה גדולה ואמר הנני דואג על איבוד דמיו ואיני דואג על איבוד ימיו". והשיב לו הגאון ז"ל דהנה יש פלוגתא אם נתערבו שני מיני דמים על איזה מהן יזה ודעת החכמים שישפוך. והנה גם יצחק אעה"ש היה בכור ועולה וא"כ הוי כנתערב שני מיני דמים דלדעת החכמים ישפוך וא"כ לא יעלה העולה לרצון לפניו ית' וזהו שאמר אאעה"ש הנני דואג

עוד הביא (שם): דיבר הגה"צ **רבי שמעון מז'עליחוב** זצ"ל (נהרג אש (מהגה"צ רבי שמעון מז'עליחוב זצ"ל) ליקוטי דיבורים), על גדולת הגאון **מלבי"ם** ז"ל ופירושיו, ואמר פירוש המלבי"ם ז"ל ביחזקאל (מ"מ"ו) על צורת בנין הבית העתידי הפירוש הזה בודאי כתב ברוה"ק ששרה עליו בעת כתיבתו. על פירוש שיר השירים אמר רבינו כי ברור כי זאת אחת מן הכוונות של שלמה המלך ע"ה בשיר השירים. כן סיפר כי רבינו **המלבי"ם** ז"ל היה פעם בסאדיגורא אצל הרה"ק ר' **אברהם יעקב** זי"ע בנו של רבינו הקדוש **מרוזין** זי"ע, ובצאתו לוה הרה"ק מהרא"י ז"ל את המלבי"ם ז"ל עד פתח החצר, והיה זאת לפלא בעיני הרואים שלא ראו זאת בסאדיגורא מעולם, ופנה אליהם הרה"ק **מסאדיגורא** ז"ל ואמר אליהם, אל תתפלאו

א' תשרי (ה'תר"מ)

יומא דהילולא קדישא של המלבי"ם
הגה"ק רבי מאיר ליבוש זיע"א
בן הגה"ק רבי יחיאל מיכל זיע"א

בספר **הילולא דצדיקא** (הרב פרלוב) מביא: אודיע מה ששמעתי מפי הרב **יצחק אייזיק שעהנפעלד** שסיפר לו הגאון בעל דרכי תשובה איך ששמע מפי קדשו של הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז זי"ע שאמר על הגאון **מלבי"ם** ז"ל דכל דרשותיו וכל כוונותיו לשם שמים. (הרב שלמה דריליך ז"ל בהקדמתו לספר "ילקוט שלמה", ליקוטי ספר המלבי"ם לפי סדר הש"ס)

• • • • •

על איבוד דמיו היינו שצריך לשפוך הדמים שלו וילך לאבדון, ואיני דואג על איבוד ימיו - היינו שעל הימים שלו לא היה חס כיון דהוא ציווי השי"ת אך ע"ז היה מצטער כיון דלא יעלה לרצון לפניו ית'. ואיני מקבל אחריותו עלי, כי מי יודע אולי הוא מאמר בדוי. אך יען שהוא דבר נכון כ'. (הרה"צ רבי יצחק מרדכי פאדאוואה מאפאטשנא צ"ל אילנא דחיי, פר' ויצא.)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ב' תשרי (ה'תרל"ב)

**יומא דהילולא קדישא של הרה"ק
רבי ברוך מרדכי מקוינוב זיע"א
בן הרה"ק רבי שלמה חיים זיע"א**

בספר הילולא דצדיקא (הרב פרלוב) מביא: אא"ז אדמו"ר זקנו הרה"ק רבי שלמה חיים מקוינוב זי"ע, סיפר שכאשר נולד א"א (הרה"ק רבי ברוך מרדכי זי"ע) צ"ל היה אז אצל זקנו הק' ר' אשר ז"ל מסטאלין (בן הרה"ק רבי אהרן הגדול זי"ע) וביום ב"מ שלו ראה אותו קודם התפילה הולך אנה ואנה בעומק המחשבה, א"ל זקני (הרה"ק ר"ש מקוינוב) הנ"ל: זקני אני יודע עומק המחשבה שלכם אתם חושבים בקריאת שם הילד, והשיב לו (הרה"ק ר' אשר) יפה כיוונת כי אני רוצה לקרותו ברוך ע"ש רבי הק' ממעזיבו ואני רוצה לקרותו מרדכי ע"ש הק' מלעכאוויטש וספק אצלי לצרף השמות יחדיו, וא"ל זקני (הרש"ח) זי"ע הנה אספרה לכם איזה מעשה כי פעם אחת היתה איזה מלשינות על זקני הק' מלעכאוויטש וברח לאיזה עיר ואז היתה מלשינות גם כן על קה"ק ממעזיבו וברח גם הוא להעיר הנ"ל ואמר לו הק' ממעזיבו לזקני (הרה"ק מלעכאוויטש) היום אנחנו ברוך מרדכי ויהי ארור המן, הלא הוא צירף השמות ביחד, וקרא אותו הקדוש ר' אשר מסטאלין זי"ע "ברוך מרדכי" ע"ש זקנו מלעכאוויטש וע"ש קה"ק ממעזיבו [והנה נפש חיה הוא שמו ודאי המשיך עליו אור וקדושה משני הצדיקים הנ"ל]. (דברי שלום קוינוב בהקדמה)

• • • • •

עוד הביא (שם): שמעתי בשם אאמו"ר נ"ע שפעם אחת המליץ בעד כלל ישראל ואמר הלא מכל מצוה נברא מלאך טוב, אך המצוה שאין עושין כראוי המלאך שנברא מן המצוה אינו בשלמות, אך אח"כ כשהאדם מתבונן

בשכלו שלא עשה את המצוה כראוי ונאנח על זה מתקן את המצוה והמלאך, וח"ו כשעושה עבירה הגם שנברא מזה מלאך רע ר"ל מכל מקום אח"כ כשנאנח על זה הגם שאינו עושה תשובה שלמה מכל מקום מחסר כח העבירה והמלאך רע ר"ל, וידוע כי כל ישראל נאנחים ונאנקים על עבירות שעשו, וכן על המצוות שלא נעשו כראוי, ובדרך צחות אמר אצל כל ישראל המלאכים מהעבירות הם חסרים ובעלי מומין לזה חסר יד ולזה חסר רגל, אבל המלאכים מהמצוות הם בריאים וחזקים הגם שלא עשה מתחלה כראוי נתקנים על ידי שבירת הלב והאנחה שיש להם מזה. (קונטרס "עטרת שלום" (קוינוב))

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ב' תשרי (ה'תרפ"ב)

**יומא דהילולא קדישא
של "הינוקא" - דער פרנקפורטער
הרה"ק רבי ישראל זיע"א
בן הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א**

הרה"ח ר' דוד זונדער שחרור ז"ל היה נחשב לעשיר בעיר שחרור, והייתה לו רפת גדולה של מאות בהמות, יום אחד פרצה מגיפה ברפת והפילה חללים רבים, בצר לו קם ונסע לסטולין, אותו היום יום שישי היה, ועל אף כל מאמציו להגיע מוקדם לעיר כדי לספר לרבינו על האסון, הגיע לשם, בשעה שכבר כולם צעדו לעבר בית-הכנסת לתפילת מנחה. ר' דוד נכנס בחופזה לבית-הכנסת בידוע, שכל שעה נופלים חללים ברפת, וההפסד הוא עצום, אך בפנים כבר ראה, שרבינו התחיל כבר את תפילתו באמירת "הודו"... הוא נעמד בסמוך לרבינו ובה במחשבות על זכותו העצומה לשבות עם רבינו תחת קורת גג אחד, עודו חושב ורבינו סובב ראשו לעברו וקרא בקול: "ויברכם, וירבו מאד, ובהמתם לא ימעיט"... ואחר סובב פניו לאחור והמשיך בתפילתו. ר' דוד בשמעו דבריו של רבינו הבין, שהרבי ברוח-קודשו כבר ראה את מטרת בואו וכבר אין טעם לספר על מטרת ביקורו, ובמשך כל השבת היה בשמחה עצומה, לפי שידע על פי דברי הצדיק שכבר נושע, ואכן במוצאי שבת כשחזר לעירו שמע את הבשורה, שהמגיפה נעצרה מיד עם כניסת השבת.

• • • • •

אצל רבינו היה נוהג, כי החסידים מביאים דמי מעמדות פעם בחודש לפרנקפורט, והיו מכניסים קוויטל עם כל שמות החסידים, שהביאו דמי מעמדות, באחת הפעמים הכניסו לפרנקפורט מעמדות מעיר אחת, ששם התגוררו חסידיו, ומחקו מהקוויטל את שמו של אחד החסידים, אשר התגורר שם. כאשר תמה רבינו מדוע לא כתבוהו בקוויטל ענו לו, כי אותו חסיד ל"ע סר מן הדרך הישרה, ולכן לא כתבוהו ברשימה. שאל אותם רבינו: "מדוע הנכם מתעורבים בעניינים לא לכם, אלו הם העניינים שלי?", וציווה, שיכניסוהו מיד לרשימה, וכמובן כן עשו. כעבור זמן לא רב הפך האיש לבעל תשובה גמור, ושב מדרכו הרעה, עד כדי כך, שכשהיה אומר "ברוך שאמר" היה מה לשמוע ולהתחזק באמונה שלמה בבורא יתברך.

• • • • •

סיפר בנו הרה"ק רבי יוחנן מקארלין, כי אצל רבינו נתגדלה יתומה אחת והגיעה לפרק הנישואין, אולם עדיין לא מצאה את זיווגה. היא הזכירה את עצמה לפני רבינו כמה וכמה פעמים, כדי שישתדל למצוא שידוך עבורה. פעם אחת בא בחור אחד ושמו יעקב לייב (שהיה גר אח"כ בעיר "ניקאלייב", הבחור היה גבה קומה וגבר אלים ואיש פשוט) והזכיר את עצמו לפני רבינו, שהיות שהגיע גילו לגיל ההתייצבות לצבא וקיבל הוא זימון להתייצבות, על כן מבקש הוא, שרבינו יתפלל בעדו ויברכהו, כי ייפטר מצרה זו ולא יאלץ להתגייס. השיבו רבינו ואמר: "אם אנשים כמותך לא ילכו לצבא, מי ילך? הרי איש בריא אתה!". באותו מעמד עמד חסיד אחד, שאמר לרבינו, כי היות שרבינו מבקש שידוך עבור היתומה, על כן יברכהו רבינו, שייפטר מן הצבא ובשכר זה ישא את היתומה, אמר רבינו ליעקב לייב: "התסכים לשידוך? והאם תשמור הבטחתך, אם תשוחרר מהצבא?" - השיב יעקב לייב: "הן". "אם כן", אמר רבינו ליעקב לייב, "לך והתייצב לצבא" (כי בשכר זה יגן עליו שיפטר מהו). הלך יעקב לייב באמונה שלמה בדברי הצדיק והתייצב לצבא, כשהרופא הצבאי עבר לבדוק את המתייצבים, אם כשירים הם להתגייס, הוא הגיע ליעקב לייב. במהלך הבדיקה התרגש ואמר לשוטר שהביאו: "איש עם כזה לב חלש מאד הבאת?" ופטר מהו לגמרי מהצבא. כל העיר תמהו והשתוממו, כיצד ניצל יעקב לייב הבריא והשלם מהצבא? (במיוחד בשל קומתו התמירה וכוחו העצום). ויעקב לייב קיים את הבטחתו

לצדיק ואכן נשא את היתומה. הוא התיישב בנִיקאליב והנהיג את ביתו בדרך התורה והחסידות. הוא גם הרבה להכניס אורחים, ובפרט לחסידי קארלין, שהיו נוסעים דרך שם לרבינו לסטולין (הוא עצמו חש הכרת הטוב עצומה לרבינו בשל העובדה, שבגינו ניצל מהצבא), וגם הוא עצמו היה מביא שקים מלאים אוכל על כתפיו, כדי להאכיל את אורחיו. (מתוך גליון פניני צדיקים נצבים תשע"ט)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ג' תשרי (ה'תר"צ)

יומא דהילולא קדישא

של הרה"ק רבי שמעון נתן נטע

בידרמן (הראשון) מלעלוב זיע"א

בן הרה"ק רבי דוד צבי שלמה זיע"א

נקרא בשמו שמעון- ע"ש התנא האלוכי רבי שמעון בר יוחאי צוק"ל ובשם נתן נטע- ע"ש זקינו הרה"ק ר' נתן נטע מחלם.

משחר ילדותו נודע היה ביראתו הטהורה בעמלו וביגיעתו בתורה ועבודת השי"ת. גאון בנגלה ובנסתר. בקי בכל מכמני הש"ס והפוסקים. ענוותן מופלא. בעל רוח- הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. נכנס לשיבת המקובלים 'שער השמים' שם הגה בתורת הח"ן. שימש כאדמו"ר החמישי בשלשלת לעלוב.

• • • • •

בשנת ה'תרע"ג חלה בריאותו ובפקודת אביו יצא לקארלסבארג למעינות המרפא הידועים, וכאשר ביקש לשוב לביתו פרצה מלחמת העולם הראשונה - ונשאר בקראקא. בתקופת מגוריו בקראקא התקבצו רבים סביבו אולם רבינו ביקש לברוח מכל שררה. אעפ"כ תוך זמן קצר התפרסם כפועל ישועות ורפואות. צעירים חייבי גיוס לצבא פולין, שקיבלו את ברכתו שוחררו מיד. בשנת ה'תרפ"ו גמלה ההחלטה בלב רבינו לחזור לארץ הקודש ושם רבים התסתופפו בצלו.

• • • • •

סיפרו, כי כשהיה מתפלל לפני העמוד בימים הנוראים היו רועדים החלונות. כשנתיים ומחצה ניהל את העדה במעגלי צדק עד חורף ה'תרפ"ח שאז חלה ל"ע בגרונו,

הרופאים יעצו שייסע לפריז כדי שיעבור שם ניתוח ואכן כך עשה רבינו. סיפר נכדו רביה"ק רא"ש ששמע מהחסיד ר' מנדל גפנר ששהה ג"כ בתקופה זו בפריז כי לאחר נסיעת רבינו מביה"ח שמו לב, שבמשך התקופה, שהיה רבינו בביה"ח, לא מת אפילו יהודי אחד.

• • • • •

על שקדנותו המופלאה מסופר, כי פעם אחת התמהמה רבינו לחזור לביתו לאחר תפילת שחרית, הרבנית הלכה לחפשו בבית אביו, וכשראתה שאינו שם יצאה עם חמותה הרבנית מרים לחפשו, כשהגיעו לחצר בית-הכנסת תפארת ישראל רוזין בעיר העתיקה, שמעו קול שיח מגג ביהמ"ד וראו את המקובל ר' נפתלי חיים (בן הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב ונכד להרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ) עם רבינו מתהלכים על גג בית-המדרש ועוסקים במשא ומתן עמוק בתורת הנסתר, ומרוב דביקותם ועמקותם לא שמו לב, שמתקרבים לשפת הגג וכפסע היה שלא יפלו ח"ו מהגג, הרבנית החלה לצעוק בקול גדול, עד שהתעוררו מדביקותם וירדו מהגג.

• • • • •

סיפר החסיד ר' שמאי מחשובי קראקא ולבסוף התגורר בירושלים (בשכונת בית ישראל), אשר היה מבאי ביתו הקבועים של רבינו בקראקא. הלה עסק לפרנסתו במלאכת ייצור יי"ש, והייתה לו משרפה בביתו ללא רישיון ובניגוד לחוק. פעם אחת העמיד על האש חבית מלאה במשקה על מנת לזקק ולייצר ספירט טהור, ומכיוון שלוקח זמן רב להרתית חבית גדולה, נפנה בינתיים לבית רבינו כמנהגו מידי יום. כשנכנס התחיל רבינו לשוחח עמו באריכות שלא כרגיל, וכך עברו להם כמה שעות. ר' שמאי שקצרה רוחו רצה לקום וללכת לביתו שלא יתאדה כל הי"ש, אולם רבינו לא מיהר והמשיך לשוחח עמו נחת, עד שעברו יותר משלוש שעות. רק אז פטרו רבינו לשלום. ר' שמאי מיד רץ לביתו בחשבו אולי יהיה עוד מה להציל, אולם בהתקרבו לביתו התפלא לראות את בני ביתו ושכניו ממתינים בחוץ. כשהתקרב סיפרו לו בהתרגשות כי נס גדול היה פה, שבזמן ששהה אצל רבינו באו לביתו השוטרים, מאחר שמיהשו הלשין עליו שמייצר יין ללא רישיון ואף מסר את הזמן המדיקי, שהוא עושה זאת, ומכיוון שכל הספירט הנמצא בדוד התאדה, לא מצאו שום ראיות פליליות נגדו, והלכו כלעומת שבאו.

• • • • •

בעת ששהה פעם רבינו בעירייה ביאלאביז'ג באו אליו זוג יהודים שבורי לב, בעל ואשתו ששפכו לפניו מר ליבם, כי הם נשואים כבר תשע עשרה שנים! ונמנע מהם פרי בטן, ומכיון שהם כבר מיואשים, שהרי בדרך הטבע אין הם רואים ישועה, לכן החליטו להיתגרש וברצותם לשמוע את חוות דעת רבינו, ענה להם הצדיק, כי ימתינו עוד שלושה חודשים ואחר כך יחליטו, קיבלו הללו את דעתו ושבבו לביתם, ויהי כמשלוש חודשים נפקדה האשה, ולפקודת השנה ילדה שני בנים תאומים. (מתוך גליון פניני צדיקים נצבים תשע"ט)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ד' תשרי (ה'תר"ח)

יומא דהילולא קדישא

של ה"בעל שם ממילשטאט"

הרה"ק רבי יצחק ארי' [זעקל לייב]

ווארמזער זיע"א

בן הרה"ק רבי מתתיהו זיע"א

הגה"ק רבנו יצחק אריה זצל"ה המכונה זעקל לייב ווארמזער, בעל שם ממילשטאט ה' חוטר מגזע תרשישים, המשפחה המפוארה לוריא-אשכנזי, דור רביעי להגה"ק רבנו אליהו בעל שם מוורמייזא ולמעלה בקודש משפחת המהרש"ל והאר"י הק', תוס' ורש"י, רבנו נולד בשנת תקכ"ח לאביו ר' מתתיהו שלפי דברי רבנו ה' איש תם ירא אלקים ולפי הנמסר במשפחה נולד ע"י שאליהו ז"ל נגלה לאביו בתור אורח בליל שמחת תורה ובישר לו על הולדת בן שיהיה אור עולם בשכר מסירותו של ר' מתתיהו לכבוד התורה בעירו, ו'העמדת בית לקדושה אמיתית' כלשון רבנו עלבית אביו.

• • • • •

קבעו עם תחילת תקופת מגוריו הראשונה במילשטאט, את בית מדרשו בבית הוריו, כנראה בבית הכנסת של הקהילה שהיה ממוקם במבנה זה. התלמידים באו מאזורים שונים בגרמניה ובהם באדן, באוואריה, ווירטמברג, קוהרסהן, הקהילה הקטנה במילשטאט, שמנתה כעשרים משפחות, לא היתה מסוגלת לספק את ארוחותיהם של התלמידים, שמספרם הגיע עד כדי שבעים, נוספה על כך

באוקראינה לאביו הנגיד רבי ברוך ולאמו הצדקנית מרת רחל, לאחר שזכו לברכת אור שבעת הימים רבינו הבעש"ט הקדוש זי"ע שיזכו ללדת בן נשמה קדושה מדורות קודמים, ניצוץ מזקינו המהר"ל.

• • • • •

בעת הברית הופיע רבינו הבעש"ט זי"ע שהיה אז נסתר, ולאחר הברית הניח ידיו הק' על ראש הרך הנימול וברכו: כתוב בתורה: ואברהם זקן (בראשית כד, א) אברהם אבינו היה הסבא של כלנו, אני מברך את הילד הנימול שיזכה להיות סבא זיידע לכל ישראל, כשם שאברהם אבינו היה סבא של כל ישראל. ברכת צדיק עשתה רושם, ושמנו הלך לפניו בתור "זיידע" כבר מילדות, בהיותו בן שמונה שנים היו שגורים בפיו חמשה חומשי תורה, נביאים וכתובים וכן ששה סדרי משנה, כשגדל והגיע למצוות נתייתם מאמו הצדקנית רחל ע"ה.

ועוד גרסא טעם הקריאה בשם הזה זיידע כי בזמן בואו לעיר שפאלע היתה העיר ההיא מלאה מאנשי ישראל אשר לא הלכו בדרך ה', והיו עבריינים, כמעט מחללי שב"ק, ולא למדו את בניהם בתורת ה' בעבור עביותם וגסותם, והצדיק הנ"ל, אשר מפורסם לכל קדושתו שהיה ארי' דבי עילאה בקדושה וטהרה, הוא קירב אותם תחת כנפי השכינה עד כי השיבם אל בוראם ית"ש, ונעשו כגרים שנתגיירו, לכן קראוהו 'הסבא קדישא', ובלשונם 'זיידע', מפני שזהו בחינת הסבא - זקנו אברהם אבינו ע"ה, שהכניס גרים תחת כנפי השכינה, כמו שנאמר (בראשית יב, ה): 'ואת הנפש אשר עשו בחרן', וגם שהיה ממאס בכבוד המדומה, והיה ממאס מאד לקראו בשם 'רבי' על כן צוה לקראו בשם 'זיידע' - לא בשם רבי

• • • • •

באותה תקופה קיבל תורה מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע, עוד לפני שנתקרב לרבינו הבעש"ט זי"ע שהשפיע עליו מחכמתו וקדושתו, וכאשר הגיע לגיל שמונה עשרה לחופה שלחו רבו לביתו, בכדי שישא אשה וילמד תורה בטהרה, ואכן כאשר נודע להרב והשו"ב דמתא במעדוידווקא שהיתה לו בת יחידה, שמו של העילוי שהלך לפניו, הבטיח לו נדוניה מכובדת ולקחו לחתן, הסבא עסק בתורה מספר שנים, ותקופה קצרה הי' גם מלמד דרדקי, אמנם כאשר חותנו הזקין ביקשו שילמד שחיטה ויהיה לו לעזר, ביקש לנסוע תחילה לרבו בקאריץ על מנת לשאול בעצתו, כבואו לקאריץ

מעלת תמימות האמונה בקיום מצוותת ית"ש שהוא תכלית האדם, והוא עצמו לפי הנראה היה בקי בכל החכמות, ובה ניצח את מתנגדיו. והמענין ביותר בתוכן פנקסים אלה הם הרשימות של מאות האנשים שפנו אליו לעצה ולתפילה ורשם בקיצור לפי שמות המקומות בקשותיהם והעצות שנתן להם רובם עניני תפילות ומקצתם סגולות, אך בעיקר הוא עצמו קיבל עליו "שעורים" ללמוד עבור כל חולה וכל מבקש, ולהבדיל עבור כל נשמה שנתבקש לעשות לעילוי, וגם נראה מן הפנקס שהוא עמד בקשר מכתבים עם מבקשיו והתענין בהמשך גורלם, ולפלא שלפי הנראה היו לו עשרות שיעורים בכל יום אשר דעתנו הקלושה אינה משיגה עוצם נשיאות עול זה, והמתברר משם שכל הישועות שנפעלו על ידו הוא בכח לימוד התורה.

הוא נלב"ע בצום גדלי' שנת תר"ח, ונקבר לפי צוואתו המיוחדת יומיים אח"כ. הבטיח שכל המתפלל על קברו תתקבל תפילתו, ואמנם הבטחתו זו קיימת עד היום ורבים משתטחים על ציונו, וכבר ראינו בשנים האחרונות ישועות רבות שבאו בעקב התפילה במקום קדוש זה, ורבים נושעו. (מתוך ההקדמה של הרה"ג ר' אליקים שלינגר, לספרו של רבינו זי"ע). [מתוך גליון דברי תורה ליזענסק ר"ה תשפ"א]

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ממילשטאט", מכון י-ם

• • • • •

ו' תשרי (ה'תקע"ב) יומא דהילולא קדישא של "השפאלער זיידע" [הסבא משפולי] הרה"ק רבי אריה לייב זיע"א בן הרה"ק רבי ברוך זיע"א

דמות פלאית ביותר היה הרה"ק רבי אריה לייב זי"ע ששמו נודע בעולם בתואר הסבא משפאלע, מסכת עלומה של גדלות וקדושה, אשר הנסתר בה עולה על הגלוי, ברם כולה חטיבה אחת של אהבת כפשוטה, ליהודי באשר הוא יהודי, כמצווה עלינו "הדבק במדותיו של הקב"ה אוהב עמו ישראל שבחר בהם באהבה.

• • • • •

גזע קודש מצאצאי המהר"ל מפראג זי"ע אשר את שמו נשא עליו, אורו זרח בשנת תפ"ה בכפר הסמוך לעיר אומאן פלך קיוב

התנגדות שגילו מקצת מבני הקהילה, היהודים העשירים, כלפי קיומה של הישיבה במקומם, בהתלוננם על "מבול" של תלמידים זרים. במסמך של השלטונות - השמור בארכיון הממשלתי בדארמשטאט - כלומר בשנה בה שב לקהילה, נאסר על רבנו לקבל "ילדים זרים" ממילשטאט, המדובר בנערים שבאו ללמוד בישיבה, נקבע כי האיסור יותר רק אם תהיה וודאות בכך שידאגו לילדים אלו כראוי. ואכן פרט לתלמידים שהיו בני משפחות אמידות או כאלו שהתפרנסו כמלמדי תינוקות במקום, קיבלו התלמידים די-צורכם בבית רבם, למרות שהוא עצמו הסתפק כאמור במועט בארוחותיו, זכו בני הישיבה לארוחות דשנות בביתו, בחורים שלא היו מוכשרים ללימוד היפנה רבנו ללימוד מקצוע. הבריות שנזקקו לרבנו, שלחו אליו כספים רבים, אך הוא לא לקחם לעצמו, אלא ייעדם לצורכי תלמידיו. מקהילות גדולות כפרנקפורט ומנהיים נשלחו מדי פעם תרומות כספיות בעבור הישיבה, שליחים מטעם הישיבה עברו בקהילות אשכנז לצורך גיוס כספים, בתקופה מאוחרת סייע לרבנו בהחזקת הישיבה עוזר ושמר ברויטוונגר, כספי סיוע שהופנו לרבנו אחר השריפה שהשתוללה בביתו כאמור בשנת תקפ"ה איפשרו פתיחתה שנית של הישיבה בביתו. היה זה (כעדות בנו מיכאל) האושר הגדול ביותר

בעבורו. (מתוך המבוא, לספרו של רבינו זי"ע, "בעל שם ממילשטאט", מכון י-ם)

חידושי תורתו של רבנו זצ"ל רובם נשרפו בשריפה שהיתה בביתו אחרי שנתגלה לו הדבר בחלום והוציא מחוץ לבית את כל בני ביתו, אולם נשתמרו הגהות הש"ס והיו"ד שכתבם אחר כך, הם הגהות המובאות בספר "בעל שם ממילשטאט", אמנם מתוך מה שנתפרסם ממהלך הליותו העצומה, בעתוננים שנשתמרו מאז, נראה שעוד נשארו הרבה כתבי יד, שנזכר שם על כרכים גדולים של חידושי תורה, שנישאו ע"י תלמידיו אחרי המטה, כאשר ציווה, אבל טרם זכינו שיגיעו לידינו, ואולי עוד נזכה שגם הם יראו אור עולם, כמו"כ נשתמרו אצל הצאצאים כמה פנקסים מכתב ידו, דברים שרשם בעצמו, ובתוכם ענינים מסדר הלימוד, ביחוד סידר סדר למוד עבור צאצאיו, אשר ניכר מזה עוצם גאוניותו בתורה, למעלה מהשגתו, והלואי שנגיע לקצות הדרכים שהורה לנו זקנו הק'. בפנקסים הללו גם ניכר עוצם המלחמה שהיתה לו בשעתו עם המשכילים שהתחילו להרים ראש, והרים

היתה תשובת רבו שיסעו שניהם יחד למעזיבוז אל הבעש"ט הקדוש והוא יכריע בקשר להצעות השוחט. אמנם מיד שראה את הבעש"ט הק' פרץ בזעקה: אוי הרי זה הוא האיש עם המרא של ברזל על כתפו והתעלף במקום. לימים סיפר כי נשמתו לא רצתה לרדת לעולם הזה, עד שיבטחו לו כמה הבטחות, ומאחר שלא הסכימו לכל בקשותיו, לא רצה לבוא לעולם, לימים ראה יהודי שעל כתיפו היתה תלויה מרא של ברזל והלה גער בו בקול מאויים על סירובו זה, ומרוב פחד מזעקתו נתתי הסכמתו לבוא סוף סוף לעולם, ובראותי את הבעש"ט ז"ע נחרדתי כי הכרתיו שהוא שגער בי בטרם ירדה נשמתו לעולם. כאשר נרגע הושיט לו הבעש"ט הק' את ידו ואמר לו: כבר זמן רב שאני עושה הכל להמשיך אותך אלי. דע לך כי אני זה הוא שנתן לך את הכינוי: סבא זיידע בכדי לעורר את מידת החסד בעולם. ולא בגלל מילוי צרכיהם הגשמיים, אלא עבור תיקון נשמות נדחות התועות באוקראינה נשלחת, ואם אתה לא תתקן אותם לא יהיה אחר שיעשה זאת.

• • • • •

הסבא היה כולו מיסתורין, וכך היו חייו נסתרים. ורבו הסיפורים על פעלו באותה תקופה. אך זאת ידוע שגדולי הצדיקים חרדו לשמו ולזכרו וידוע מאמרו של קדוש ישראל מרוזין ז"ע שלכן נקרא בשם סבא. כי הזכרת שמו בלבד מעוררת חסד ורחמים. בבחינת זקן מלא רחמים, וידוע מהצדיקים אדמו"רי רוזין שנהגו לומר תשליך ביום ההילולא של הסבא באמרם "כי שמו הסבא משפולי זקן מלא רחמים בפי כל העולם. לא על חנם היה. ויש באורות נשמתו ענין המתקת דינים"

• • • • •

פעם הלך רגלי למורו רבינו המגיד למעזריטש ז"ע ופגע בבעל עגלה יהודי שהוביל משא והעגלה טבעה בבוץ, וביקשו הבעל עגלה שיעזור לו להוציא את העגלה מהרפש, והשפאלער זיידע אמר כי אינו יכול להגביה משא כבד כזה, ענה לו העגלון, אתה יכול רק אינך רוצה, ומכיון שנתן ידו על העגלה, עלתה העגלה מהבוץ.

השפאלער זיידע הרגיש בדברי הבעל עגלה אתה יכול רק אינך רוצה כי היא אמירה בדרך רמז מלמעלה שצריך להתגלות, ובבואו למעזריטש להרב המגיד קראו הרב המגיד ואמר לו במעמד התלמידים הקדושים דער בעש"ט הק' האט מיר געזאגט אז דו קאנסט

ארויסשלעפן א בריקע מיט משא קאנסט דו און דארפסט זיין א רב וסמכו וברכו [=אם אתה יכול לסחוב עגלה עם משא, יכול אתה וצריך אתה להיות רב].

• • • • •

דרכו בקודש היה במעשה הצדקה שהיה מחלק כל הכסף אשר הביאו לו לעניים, והיה מסתפק במיעוט מאוד, והיה דרכו בקודש להיות ממליץ טוב על ישראל, והיה דרכו לעשות בכל דבר ודבר מהדברים הפשוטים והגשמיים יחודים נפלאים ונוראים, ובפרט בשעת הריקודין בשבת ויו"ט, מה שעשה בהתלהבות ובהתפעלות נפש הפנימית, שהיה דבר נפלא מאד ונעלה. והעיד עליו הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע בנו של הרב המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע אשר היה אצלו בליל שב"ק בשעת הריקודין, והיה מסתכל היטב בעיניו פקחא על מעשה הריקוד, והיה אומר כי כל כך היה מקדש ומטהר כל אבריו קודש לה' עד שברגליו הק' מה שמשלב בכל פסיעה ופסיעה היא רק על יחוד שמו ית', מה שמכוין ומייחד יחודים נוראים ונפלאים ואמר לו אתם מרקדים היטב. האמת ניתנת להאמר, מעולם לא ידעתי כיצד מרקדין לפני הכלה - שבת מלכתה. עתה משראיתי את מעלת כבודו מרקד, ונוכחתי לדעת שבכל הצגת רגל על הקרקע, ובכל מחיאת כף, יש יחוד עליון, ביכולתי לומר לו שכבוד מעלת קדושתו מרקד היטב". הגיב הרה"ק משפאלע: "כח זה טבוע בי בשל ברכת הבעש"ט הק', שברכני, שבכל מקום בו אציג את כף רגלי תתחבר הרגל היטב עם הקרקע. הוסיף הרה"ק ושאל: "הרי מעלת כבודו מרקד היטב בפשטות ולקצב הניגון, ומנין למעלת כבודו הידע הזה?" השיב לו הס"ק: מלמד טוב היה לי ואלוהי הנביא שמו, הוא אשר למדני לרקוד היטב, והכניס אותי בסוד תורת הריקוד". הוסיף הסבא וסיפר לרבי אברהם המלאך את סיפור המעשה בפרץ שעצר את היהודי, וב"ריקוד הדוב" שרקד הוא להצלתו. הוא תיאר את התגלותו של אליהו הנביא, אשר למדו את תורת הריקוד, כדי שזו תסייע לו בעת הריקוד ובהצללת נפש מישראל. כאשר סיים את סיפורו פנה ואמר: "נו, רבי אברהם, עכשיו מבינים אתם, יודעים מעלת כבודכם מנין יודע אני לרקוד היטב, מלמד טוב היה לי הלא הוא אליהו הנביא זכור לטוב". השיב לו רבי אברהם המלאך: "הריקודים של מעלת כבודו, טובים הם מתפילות"

• • • • •

השפאלער זיידע אמר פעם שכל הגזירות על עם ישראל שגזור הקיסר ניקולי בחדרי חדרים אצלו בארמונו, מיד הם נודעים לו והוא מבטל אותם תיכף, פעם שאל הקיסר את שריו ויועציו איך זה שמיד כאשר אנו מתייעצים לעשות איזה גזירה על עם ישראל, מיד הוא נודע להצדיקים שלהם והם מתפללים ובוקעים רקיעים לבטל הגזירה, ומנין הם יודעים זאת. ענו לו שריו ויועציו כי כן כתיב ועוף השמים יוליך את הקול, התייעצו ביניהם שיותר לא ידברו על הצעות לגזירות, ומעתה כל הצעה שכזאת יהיה בכתב ולא יהיה קול שהעוף יוליכו, וכמובן שהדברים לא הועילו, ומיד נודעו כל תחבולותיו להצדיקים, והשפאלער זיידע ידע את הכל ואמר על כך כי הלא הם אינם יודעים את המושך הכתוב ובעל כנפים יגיד דבר, והם מביאים לי את כל הגזירות שבכתב ידם.

• • • • •

במדינת רומניה היו לו להסבא קדישא הרבה חסידים, פעם אחת גזרה המלכות שהיהודים לא יתפללו בהשטיבלעך ובבתי מדרשים הקטנים, רק במקום אחד בכל עיר ועיר, ובעבור הגזירה הזאת היו החסידים נרדפים מאוד, כי לא הניחו להם אפילו להתאסף בזמן השבתים והמועדים לשמוח ביחד כמנהגי החסידים, ויבואו אל הסבא קדישא כמה חסידים ממדינת רומניה על חג הסוכות ויספרו לו מן הגזירה, ולא ענה להם דבר, וכאשר ישב הסבא קדישא אל השלחן בסעודת החג ושתו לחיים, נתכבדו גם אותם החסידים בשתיית יין, ושתו לחיים והזכירו אז עוד הפעם לפני הסבא קדישא את רוע הגזירה, אז פתח הסבא קדישא ואמר: כתיב (תהלים ע"ד ח') אמרו בלבם נינם יחד וגו', המפרשים נדחקו בפירוש תיבת נינם ופירשו בהרבה אופנים, ואני אומר גם כן כאותם המפרשים שרק נו"ן השניה היא עיקר יסוד התיבה והיא מגזרת הניא אביה אותה, והכי פירושא: שהעמלקים אמרו בלבם "נינם יחד", כלומר נשבית ונבטל מן היהודים את היחד, שלא יוכלו להתאסף יחד, ובזה שרפו כל מועדי אל בארץ, כי עיקר קדושת המועדים היא מזה שהיהודים מתאספים ושמחים יחד ומברכים להשי"ת בשירות ותשבחות, ונעשה מזה נחת רוח למעלה, וכיון שזאת אין, נחשבים המועדים כנשרפים, וכל זה בשביל שאותותינו לא ראינו, ולפיכך הן סוברים שאין עוד נביא, ולא אתנו יודע עד מה, ואין להם

פעלתי בשמים שבימי חנוכה הבאים עלינו
 לטובה תתבטל הגזירה, וכן היה. (חלק מן החומר
 יומ"ד, נלקט מתוך גליונות דברי תורה בעלזא). **זכותו יגן**
עלינו ועל כל ישראל אמן!

והפשיל את ראשו לאחוריו, ואזיל סימקא
 ואתי חיורא, עד שנבהלו כולם מפניו, ואחר
 חמשה רגעים נתעורר, ויצו לאותם חסידים
 לזמר את המזמור ס' מתהלים, ואחר כך אמר:

ממי לפחוד, אבל רבונו של עולם: עשה למען
 שמך והראה לי אותות ומופתים שאוכל
 לעשות בהם, למען ידעו שיש עוד נביא
 בישראל, ובאמרו זאת זלגו עיניו דמעות,

**אי"ה שמות נדיבי עם אשר נדבה ליבם
 לקחת חלק בזיכוי הרבים
 בגליונות חודש תשרי תשפ"ז
 יובאו בגליון חג הסוכות**

**לכל ענווי וקוראי גליון 'שמועה טובה' ולכל בית ישראל,
 נשגור ברכת שנה טובה ועתוקה ועבורכת בגשעיות וברוחניות
 ונזכה לתשועת עולמים ברחמים גדולים בעהרה ביעינא אכ"ר.**

להארות והערות וכן להצטרפות לקבלת הגליון בדוא"ל, שילחו את כתובתכם לכתובת המייל: smwhtwbh@gmail.com
 או בטלפון - 054-844-3494 ובהשארת הודעה, לציין עבור גליון שמועה טובה
 וכן מי שנדבו לבו לקחת חלק בזיכוי הרבים דרך תרומות והנצחות האפשריות כדלהלן:
 א. דרך הקישור [שמועה טובה](#)
 ב. דרך מערכת קהילות: חייגו 073-275-7000, הקישו מס' קופה 10204 ופעלו לפי ההוראות.
 ג. שילחו את בקשתכם לכתובת המייל הנ"ל. ואי"ה ניצור עמכם קשר בהקדם.
 ד. חייגו לטלפון הנ"ל (וכן תוכלו להשאיר הודעה).